

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2009 m. kovo 31 d.¹

1. Šioje byloje nagrinėjamas *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH* (toliau – DSD arba apeliantė) apeliacinis skundas dėl 2007 m. gegužės 24 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Duales System Deutschland prieš Komisiją*². Ši byla susijusi su piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi pakuočių atliekų tvarkymo srityje.

2. Pagal Vokietijos nutarimą pakuočių gamintojai ir platintojai privalo surinkti ir utilizuoti Vokietijos rinkoje platinamas pakuotes³. Apeliantė yra įmonė, siūlanti šiems pakuočių gamintojams ir platintojams surinkti, surūšiuoti ir utilizuoti jų pakuotes. Šiuo tikslu minėti gamintojai ir platintojai turi atitinkamai pažymėti savo pakuotes logotipu „Der Grüne Punkt“. Už šią paslaugą gamintojai ir platintojai turi DSD sumokėti mokesť, į kurį įskaičiuotos DSD surinktų pakuočių surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo sąnaudos ir su tuo susijusios administracinės išlaidos.

3. Būtent dėl šios DSD sukurtos sistemos 2001 m. balandžio 20 d. Komisija priėmė Sprendimą 2001/463/EB, susijusį su EB sutarties 82 straipsnio taikymo procedūra⁴.

4. Šio apeliacinio skundo pagrindinis klausimas yra, ar apeliantė gali remtis logotipu „Der Grüne Punkt“ siekdama pateisinti iš gamintojų ir platintojų imamą mokesť už visas šiuo logotipu pažymėtas pakuotes, nors dalis jų surinkta pasinaudojus ne apeliantės, o konkuruojančia sistema.

5. Be to, šiuo apeliaciniu skundu Teisingumo Teismas raginamas priimti sprendimą dėl pasekmių, kurios atsirado dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas nesilaikė pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą. Apeliantė mano, kad šioje beveik penkerius metus ir devynis mėnesius besitęsiančiame procese iš tikrųjų pažeidžiamas minėtas principas.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — T-151/01, Rink. p. II-1607, toliau – skundžiamas sprendimas.

3 — Atliekų utilizavimas nėra perdirbimo sinonimas. Perdirbimas – tai atliekų apdorojimo procedūra, leidžianti produkto gamybos cikle dar kartą panaudoti jį sudarančias medžiagas. Atliekų utilizavimas – tai atliekų, kaip pirminės žaliavos, panaudojimas.

4 — Byla COMP D3/34493 – DSD (OL L 166, p. 1, toliau – ginčijamas sprendimas).

6. Šioje išvadoje visų pirma nurodysiu motyvus, dėl kurių, mano manymu, apeliacinis skundas turi būti atmestas. galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą.

7. Paskui paaiškinsiu, kad šioje byloje, kurios pernelyg ilgas nagrinėjimo terminas neturėjo įtakos Pirmosios instancijos teismo priimtam sprendimui dėl esmės, tinkama sankcija už teisiamojo teisės į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą nepaisymą būtų ne ginčijamo sprendimo panaikinimas, o apeliantės teisės pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo remiantis EB 288 straipsnio antrąja pastraipa pripažinimas.

Toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali būti:

- a) nesąžiningų pirkimo ar pardavimo kainų arba kokių nors kitų nesąžiningų prekybos sąlygų tiesioginis ar netiesioginis nustatymas;

I — Teisinis pagrindas

<...>“

A — Bendrijos teisė

8. EB 82 straipsnyje nustatoma:

9. EB 82 straipsnio pirmosios pastraipos ir antrosios pastraipos a punkto pažeidimo atveju Europos Bendrijų Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17⁵ 3 straipsnio 1 dalimi, „gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad susijusios įmonės arba įmonių asociacijos minėtą pažeidimą nutrauktų“.

„Kaip nesuderinamas su bendrąja rinka draudžiamas bet koks vienos ar keleto įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi bendrojoje rinkoje arba didelėje jos dalyje,

5 — Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis (EB 81) ir (EB 82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. *specialusis leidimas lietuvių k.*, 8 sk., I t., p. 3).

B — Vokietijos teisės aktai: Nutarimas dėl pakuočių atliekų prevencijos

10. 1991 m. birželio 12 d. Vokietijos vyriausybė priėmė Nutarimą dėl pakuočių atliekų prevencijos (*Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen*)⁶, kurio peržiūrėta redakcija, taikytina šioje byloje, įsigaliojo 1998 m. rugpjūčio 28 d. (toliau – nutarimas dėl pakuočių). Šio nutarimo tikslas – užkirsti kelią ir sumažinti pakuočių atliekų poveikį aplinkai ir šiam tikslui įpareigoti gamintojus ir platintojus surinkti bei utilizuoti panaudotas pardavimo pakuotes.

11. Pagal nutarimo 3 straipsnio 1 dalį pardavimo pakuotės – tai pakuotės, kuriose prekybos vietose supakuojamos galutiniam vartotojui skirtos prekės. Tai taip pat parduotuvėse, gastronomijoje ir kitų paslaugų teikėjų naudojamos pakuotės, leidžiančios pateikti produktus galutiniam vartotojui ar palengvinančios tokį pateikimą, bei vienkartiniai indai ir valgymo įrankiai.

12. Nutarimo dėl pakuočių 3 straipsnio 7 dalyje gamintojas apibrėžiamas kaip bet kuris asmuo, gaminantis pakuotes, pakavimo medžiagas ir produktus, leidžiančius tiesiogiai pagaminti pakuotes, taip pat bet kuris asmuo,

įvežantis pakuotes į Vokietijos teritoriją. Nutarimo 3 straipsnio 8 dalyje platintojas apibrėžiamas kaip bet kuris asmuo, patiekiantis į rinką pakuotes, pakavimo medžiagas arba produktus, leidžiančius tiesiogiai pagaminti pakuotes, taip pat įpakuotas prekes, nesvarbu, kuriame platinimo lygmenyje. Galiausiai šio nutarimo 3 straipsnio 10 dalyje galutinis vartotojas apibrėžiamas kaip bet kuris asmuo, kuris neperparduoda prekės tokia pat forma, kokia ji jam buvo patiekta.

13. Vykdydami jiems nustatytą pareigą surinkti ir utilizuoti pardavimo pakuotes gamintojai ir platintojai pagal nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio 1 ir 2 dalis turi neatlygintinai prekybos vietose ar šalia jų priimti iš galutinio vartotojo panaudotas pakuotes ir jas pateikti utilizuoti. Tokia sistema vadinama „individuali sistema“. Pagal nutarimo 6 straipsnio 1 dalies trečiąjį sakinį individualioje sistemoje platintojas turi aiškiai matomomis ir įskaitomomis iškabomis informuoti galutinį vartotoją apie galimybę grąžinti pakuotę.

14. Pagal nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį gamintojai ir platintojai taip pat gali nuspręsti prisijungti prie sistemos, kuri platintojo veiklos teritorijoje užtikrina nuolatinį panaudotų pakuočių surinkimą iš galutinių vartotojų arba netoli jų gyvenamosios vietos, kad šios pakuotės

6 — BGBl. 1991 I, p. 1234.

būtų pateiktos utilizuoti. Tokia sistema vadinama „kolektyvinė sistema“. Pagal šio nutarimo 6 straipsnio I priedo 4 antraštinės dalies 2 punkto antrąjį sakinį gamintojai ir platintojai turi informuoti apie savo dalyvavimą kolektyvinėje sistemoje etiketėse ar kitu tinkamu būdu. Apie šį dalyvavimą jie gali nurodyti ant pakuočių arba naudoti kitas priemones, pavyzdžiui, informuoti klientus prekybos vietose arba pridėti prie pakuotės informacinį lapelį. Prie kolektyvinės sistemos prisijungę gamintojai ir platintojai atleidžiami nuo pareigos surinkti ir utilizuoti visas pakuotes, kurioms taikoma ši sistema.

15. Pagal nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio 3 dalies vienuoliktą sakinį kolektyvines sistemas turi patvirtinti atitinkamos federalinės žemės kompetentingos valdžios institucijos. Tokiam patvirtinimui gauti sistemos, be kita ko, turi būti skirtos aptarnauti bent vienos federalinės žemės teritoriją, kad būtų reguliariai surenkamos pakuotės šalia vartotojų gyvenamųjų vietų, ir turi būti pasirašyti susitarimai su vietos savivaldos institucijomis, atsakingomis už atliekų tvarkymą. Bet kuri įmonė, tenkinanti šias sąlygas kurioje nors federalinėje žemėje, gali joje sukurti kolektyvinę sistemą.

16. Siekiant visiškai įvykdyti jiems nustatytą pareigą surinkti ir utilizuoti panaudotas pardavimo pakuotes, gamintojai ir platintojai, nesvarbu, kokia sistemą jie pasirinko, turi laikytis nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio I priede nustatytų utilizavimo normų, kurios skiriasi atsižvelgiant į pakuotės medžiagą. Individualios sistemos atveju šių normų

laikymasis patvirtinamas nepriklausomų ekspertų išduotais liudijimais, o kolektyvinės sistemos atveju – pateikiant patikrinamus duomenis apie surinktą ir utilizuotą pakuočių kiekius.

17. Be to, nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio 1 dalies devintame sakinyje nurodoma, kad jei platintojas neįvykdo savo surinkimo ir utilizavimo pareigų taikydamas individualią sistemą, jis turi jas įvykdyti taikydamas kolektyvinę sistemą.

C — DSD kolektyvinė sistema, logotipo naudojimo sutartis ir paslaugų sutartis

18. Nuo 1991 m. DSD yra vienintelė bendrovė, administruojanti kolektyvinę sistemą visoje Vokietijos teritorijoje (toliau – DSD sistema). Šiuo tikslu 1993 m. DSD patvirtino visų federalinių žemių kompetentingos valdžios institucijos.

19. Santykiai tarp DSD ir prie jos sistemos prisijungiančių gamintojų bei platintojų yra nustatomi tipine sutartimi dėl logotipo „Der

Grüne Punkt“ naudojimo (toliau – logotipo naudojimo sutartis). Pagal šios sutarties 1 straipsnio 1 dalį prisijungianti įmonė už užmokestį savo pakuotes, patenkančias į DSD sistemą, gali žymėti „Der Grüne Punkt“ logotipu.

20. DSD prie jos sistemos prisijungiančių įmonių sąskaita užtikrina panaudotų parduotų pakuočių, dėl kurių šios įmonės nusprendžia dalyvauti DSD sistemoje, surinkimą, rūšiavimą ir utilizavimą, taip atleisdama šias įmones nuo pareigos surinkti ir utilizuoti minėtas pakuotes. Šiuo tikslu prie sistemos prisijungusios įmonės turi nurodyti pakuočių, kurias jos nori šalinti pasinaudodamos DSD sistema, tipus ir kiekvieną šiems tipams priskiriamą ir skirtą Vokietijos vartotojui pakuotę žymėti logotipu „Der Grüne Punkt“.

21. Logotipą „Der Grüne Punkt“ naudojančios gamintojai ir platintojai moka DSD mokesčių už kiekvieną pakuotę, kuri žymima šiuo logotipu ir platinama Vokietijos teritorijoje. Mokesčio dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į du veiksnius, t. y. į pakuotės svorį bei panaudotų medžiagų tipą ir į pakuotės tūrį arba plotą. Mokestis apskaičiuojamas nesiekiant pelno ir skirtas tik surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo sąnaudoms bei su tuo susijusioms administracinėms išlaidoms padengti.

22. 1991 m. Vokietijos patentų ir prekių ženklų biuras įregistravo logotipą „Der Grüne Punkt“ kaip DSD priklausančią prekių ženklą. Siekdama jį naudoti už Vokietijos ribų, pirmiausia kitose Europos Bendrijų valstybėse narėse, DSD pagal generalinę licenciją perleido turimas naudojimo teises *ProEurope (Packaging Recovery Organisation Europe SPRL)*, kurios buveinė yra Briuselyje (Belgija).

23. DSD sistemoje „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtos pakuotės gali būti surenkamos į specialias diferencijuotas (metalui, plastikui ir mišrioms medžiagoms) šiukšliadėžes arba konteinerius, įrengtus netoli gyvenamųjų namų (ypač popieriui ir stiklui), o likusios atliekos turi būti išmetamos į viešos atliekų šalinimo sistemos šiukšliadėžes.

24. Pati DSD nerenka ir neutilizuoja panaudotų pakuočių, o subrangos pagrindais perka šias paslaugas iš vietos įmonių. Santykiai tarp DSD ir šių įmonių reglamentuojami tipine sutartimi (toliau – paslaugų sutartis). DSD pasirašė tokią sutartį su daugiau negu 500 įmonių.

25. Dėl paslaugų sutarties Komisija 2001 m. rugsėjo 17 d. procedūroje⁷, pradėtoje pagal (EB) 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį, priėmė Sprendimą 2001/837/EB. 2007 m. gegužės 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimu *Duales System Deutschland prieš Komisiją* (T-289/01, Rink. p. II-1691) buvo atmestas DSD ieškinyš dėl minėto sprendimo panaikinimo.

II — Faktinės aplinkybės

26. Galima taip trumpai išdėstyti skundžiamame sprendime nurodytas faktines aplinkybes.

27. 1992 m. rugsėjo 2 d. DSD siekdama, kad jos atžvilgiu būtų priimtas sprendimas dėl pažeidimo nebuvimo arba taikoma išimtis, pateikė Komisijai savo įstatus ir keletą sutarčių, tarp kurių buvo logotipo naudojimo ir paslaugų sutartys.

7 — (Bylos COMP/34493 – DSD, COMP/37366 – Hofmann + DSD, COMP/37299 – Edelhoff + DSD, COMP/37291 – Rechmann + DSD, COMP/37288 – ARGE ir kitos penkios įmonės + DSD, COMP/37287 – AWG ir kitos penkios įmonės + DSD, COMP/37526 – Feldhaus + DSD, COMP/37254 – Nehlsen + DSD, COMP/37252 – Schönmakers + DSD, COMP/37250 – Altwater + DSD, COMP/37246 – DASS + DSD, COMP/37245 – Scheele + DSD, COMP/37244 – SAK + DSD, COMP/37243 – Fischer + DSD, COMP/37242 – Trienekens + DSD, COMP/37267 – Interseroh + DSD) (OL L 319, p. 1).

28. 1997 m. liepos 23 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* (OL C 100, p. 4) pagal Reglamento Nr. 17 19 straipsnio 3 dalį Komisijai paskelbus pranešimą, kuriame ji išreiškė ketinimą priimti teigiamą sprendimą dėl pateiktų sutarčių, iš suinteresuotųjų trečiųjų šalių ji gavo pastabų, be kita ko, dėl skirtingų logotipo naudojimo sutarties taikymo aspektų. Trečiosios šalys visų pirma skundėsi dėl tariamo konkurencijos iškreipimo dėl dvigubo mokesčio už dalyvavimą DSD ir kito paslaugų teikėjo sistemose.

29. 1998 m. spalio 15 d. DSD pristatė Komisijai tam tikrus įpareigojimus, leidžiančius prie jos sistemos prisijungiantiems pakuočių gamintojams ir platintojams nemokėti dvigubo mokesčio, jei dalyvauja kitoje regioninio lygio kolektyvinėje sistemoje.

30. Pagal šį įpareigojimą⁸:

„Tuo atveju, jei būtų sukurtos kitos nei (DSD sistemos), veikiančios regioniniu lygiu ir jos būtų oficialiai pripažintos aukščiausių federalinės žemės valdžios institucijų pagal nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio 3 dalį, (DSD) pasiryžusi taip taikyti logotipo naudojimo

8 — Žr. ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 4, 58 ir 59 punktus.

sutartį, kad prisijungiantieji prie sistemos turėtų galimybę dalyvauti vienoje iš šių sistemų dėl dalies pakuočių. Tokiu atveju (DSD) neims jokie mokesčio pagal logotipo naudojimo sutartį už pakuotes, surinktas taikant minėtas sistemas, tačiau toks surinkimo būdas turėtų būti patvirtintas įrodymais. Antra atleidimo nuo mokesčio už pakuočių, pažymėtų („Der Grüne Punkt“) logotipu, surinkimą sąlyga yra ta, kad nebūtų pažeista prekių ženklų („Der Grüne Punkt“) apsauga.“

Vienas jų buvo susijęs su atveju, kai pakuočių gamintojai ir platintojai daliai savo pakuočių pasirenka individualią sistemą, o likusiai daliai prisijungia prie DSD sistemos. Tokiu atveju DSD įsipareigoja neimti mokesčio pagal logotipo naudojimo sutartį už pakuotes, surinktas pagal individualią sistemą, jeigu jai pateikiama šio antro surinkimo tipo įrodymų. Šie įrodymai turi būti pateikti laikantis nutarimo dėl pakuočių I priedo 2 punkte nurodytų reikalavimų. 2000 m. kovo 13 d. laiške DSD taip pat nurodė, kad ji nemano esant būtina pakeisti 1998 m. spalio 15 d. nurodytus įpareigojimus⁹.

31. 1999 m. lapkričio 3 d. Komisija išsakė nuomonę, kad DSD 1998 m. spalio 15 d. nurodyti įsipareigojimai turėtų būti taikomi ne tik kolektyvinėms, bet ir individualioms sistemoms, naudojamoms pakuočių daliai šalinti.

32. 1999 m. lapkričio 15 d. keletas pakuočių gamintojų pateikė Komisijai skundą. Jie tvirtino, kad logotipo naudojimo sutartis trukdo sukurti individualią pakuočių surinkimo sistemą. Jie manė, kad logotipo naudojimas, DSD realiai neteikiant atliekų šalinimo paslaugos, yra šios piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

34. 2000 m. rugpjūčio 3 d. Komisija išsiuntė DSD pranešimą apie kaltinimus, į kurį ši atsakė 2000 m. spalio 9 d. laišku.

35. 2001 m. balandžio 20 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

33. 2000 m. kovo 13 d. laišku DSD informavo Komisiją apie du papildomus įsipareigojimus.

⁹ — Žr. ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 7, 60 ir 61 punktus.

III — Ginčijamas sprendimas

36. Pagrindiniai Komisijos argumentai susiję su tuo, kad vykdydamas nutarimu dėl pakuočių nustatytas pareigas pakuočių gamintojas ar platintojas turi galimybę derinti įvairias sistemas¹⁰ ir su DSD neginčijama aplinkybe, kad ji užima dominuojančią padėtį. Iš tikrųjų priimant ginčijamą sprendimą DSD buvo vienintelė įmonė, siūlanti kolektyvinę sistemą visoje Vokietijos teritorijoje, o taikant jos sistemą surenkama apie 70 % visų Vokietijoje parduodamų pakuočių.

37. Komisija suskaido teisinį vertinimą į dvi dalis: pirmoji dalis skirta DSD veiksams tirti atsižvelgiant į EB 82 straipsnį, o antroje dalyje nagrinėjamos priemonės, leidžiančios Komisijai nutraukti piktnaudžiavimą remiantis Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalimi.

38. Iš ginčijamo sprendimo matyti, jog piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi būdinga tai, kad DSD iš pakuočių gamintojų ir platintojų renkamas mokestis priklauso ne nuo realaus šio sistemos naudojimo, o skaičiuojamas pagal logotipą „Der Grüne Punkt“

10 — Žr. ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 20 punktą. Taip pat žr. 2004 m. gegužės 24 d. Vokietijos vyriausybės pranešimą Komisijai (ieškinio K 21 priedas). Vokietijos vyriausybė, be kita ko, nurodo, kad „individualus šalintojas vis dėlto gali derinti surinkimą „šalia prekybos vietų“ ir surinkimą šalia galutinio vartotojo gyvenamosios vietos, dalyvaudamas dviejose sistemose pagal (nutarimo) 6 straipsnio 3 dalį tik dėl dalies jo į rinką patiektų pakuočių“.

pažymėtų pakuočių, kurias šie gamintojai ir platintojai parduoda Vokietijoje, skaičių bei pagal tai, ar DSD utilizuoja pakuotes. Prie DSD sistemos prisijungę gamintojai ir platintojai pagal logotipo naudojimo sutartį privalo žymėti „Der Grüne Punkt“ logotipu kiekvieną pakuotę, apie kurią buvo pranešta DSD ir kuri skirta vartoti Vokietijoje.

39. Komisija taip pat pastebi, kad iš tikrųjų DSD sieja mokestį tik su logotipo „Der Grüne Punkt“ žymėjimu ant pakuočių ir neatsižvelgia į tai, ar juo pažymėtos pakuotės iš tikrųjų bus surinktos pagal DSD sistemą, nors logotipo naudojimo sutartyje numatyta, kad šiuo mokesčiu padengiamos tik panaudotų pakuočių surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo sąnaudos ir su tuo susijusios administracinės išlaidos.

40. Paaiškindama savo poziciją Komisija ginčijamame sprendime nurodo tris atvejus.

41. Pirmuoju atveju pakuočių gamintojas ar platintojas nusprendžia prisijungti prie DSD sistemos ir kitos kolektyvinės sistemos. Pavyzdžiui, įmonė gali pageidauti federalinės žemės

teritorijoje naudotis tik DSD konkurento sistema, jei jo kainos yra palankesnės, o su DSD likti likusioje federacijos teritorijoje, kurioje ji veikia tik viena. Tačiau šiuo atveju pagal su DSD sudarytą sutartį jis privalo DSD sumokėti mokesį, jei į atitinkamos federalinės žemės rinką patiektos pakuotės pažymėtos logotipu „Der Grüne Punkt“.

logotipą „Der Grüne Punkt“. Pavyzdžiui, į Liuksemburgo rinką tiekiamos pakuotės, jas į rinką tiekiančių įmonių pageidavimu, gali būti renkamos panaudojant sistemą *Valorlux*. Tačiau dėl įvairių priežasčių ta pati įmonė nenori prisijungti prie DSD sistemos surenkant ir utilizuojant į Vokietiją patiektas pakuotes. Išivaizduokime, kad minėta įmonė gamina plastikinius butelius, kuriuos platina Liuksemburge ir Vokietijos federalinėje žemėje. Liuksemburge ji prisijungia prie *Valorlux* sistemos, o Vokietijos federalinėje žemėje ji, pavyzdžiui, sukuria individualią surinkimo ir utilizavimo sistemą.

42. Antruoju atveju įmonė nusprendžia derinti individualią ir DSD sistemas, pavyzdžiui, eksploatuojant greito maitinimo restoranų tinklą. Iš tikrųjų šio tipo restoranuose vartotojui dažniausiai siūloma vartoti vietoje arba išsinešti parduodamą prekę kartu su pakuote. Šiuo atveju akivaizdu, kad platintojas prekybos vietose arba šalia jų pagal individualią sistemą surenka vartotojo iš karto grąžintas panaudotas pakuotes (pavyzdžiui, specialiose lauke įrengtose šiukšliadėžėse). Vartotojo išsineštas ir todėl toli nuo prekybos vietos išmestas pakuotės platintojas renka pagal DSD sistemą.

44. Komisijos nuomone, šiais trim atvejais DSD aiškiai piktnaudžiavo, nes siekė primesti prisijungusioms įmonėms nesąžiningas kainas ir sutrukdyti konkurentams patekti į atitinkamą Vokietijos rinką.

43. Trečiuoju atveju pakuočių gamintojas ar platintojas tiekia pakuotes ne tik Vokietijos, bet ir kitų valstybių narių rinkose. Dėl kitų valstybių narių teritorijoje platinamų pakuočių gamintojas ar platintojas prisijungia prie kolektyvinės sistemos, naudojančios

45. Iš tikrųjų kiekvienu nurodytu atveju pakuočių gamintojas ar platintojas susiduria su ta pačia problema – du kartus moka mokesį už tos pačios rūšies į Vokietijos rinką patiektas pakuotes, net jeigu dalyvauja DSD sistemoje tik kitos valstybės narės teritorijoje, o Vokietijoje visai nedalyvauja

arba dalyvauja tik dėl dalies pakuočių. Gamintojas ar platintojas priverstas visas pakuotes žymėti logotipu „Der Grüne Punkt“ ir už kiekvieną šiuo logotipu pažymėtą pakuotę mokėti mokesį.

arba išmesti į konteinerį, neįmanoma iš anksto numatyti, kur pateks pakuotė. Plastikinis butelis su logotipu „Der Grüne Punkt“ taip pat gali atsidurti ne DSD konteineryje. Gamintojas ar platintojas neturi logistinių ir materialinių išteklių sekti atliekų kelią ir įsitikinti, kad jos laikomos tinkamoje vietoje.

46. Pagal numatytą, tačiau šiuo atveju Komisijos atmestą žymėjimą atrankos būdu, logotipu „Der Grüne Punkt“ būtų žymimos tik pagal DSD sistemą renkamos pakuotės, o gamintojas ar platintojas tai pačiai pakuotei privalėtų įrengti dvi skirtingas gamybos linijas, iš jų vieną skirtą tik logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtoms pakuotėms. Anot Komisijos, dėl to šių pakuočių gamintojas ar platintojas patirtų daug papildomų sąnaudų.

49. Iš to Komisija daro išvadą, kad mokesčio susiejimas su logotipo „Der Grüne Punkt“ žymėjimu ant pakuočių įpareigoja prie DSD sistemos prisijungusias įmones dėl dalies pakuočių turėti atskiras gamybos linijas ir platinimo tinklus, dėl kurių jos patirtų papildomų sąnaudų, arba mokėti mokesį už paslaugą, kurios DSD neteikia. Šitaip DSD primeta nesąžiningas sandorių sąlygas.

47. Toliau atlikdama analizę Komisija teigia, kad žymėdamas visas pakuotes logotipu tam, kad vėliau jis būtų paslėptas pakuotėse, skirtose netoli esantiems prekybos centrams arba didelėms savitarnos parduotuvėms, naudojančioms individualias sistemas arba konkuruojančią kolektyvinę sistemą, taip atskiriant šias pakuotes nuo renkamų pagal DSD sistemą, gamintojas ar platintojas patirtų papildomų organizacinių sąnaudų.

50. Galiausiai Komisija mano, kad pats DSD sukurtos sistemos funkcionavimas dėl automatiškai patiriamų papildomų sąnaudų atgrasina prisijungusias įmones nuo DSD sistemos ir skatina naudoti konkuruojančių įmonių sistemas. Tai sudaro kliūtį konkuruojančioms įmonėms patekti į atitinkamą rinką. Iš tikrųjų šios įmonės, jeigu jos pageidautų naudoti DSD ir kitą pakuočių šalinimo sistemą, už DSD konkurentams patikėtą pakuočių dalį jos turėtų mokėti du mokesčius: mokesį DSD už logotipo žymėjimą ir mokesį konkurentui už realų šių pakuočių surinkimą, rūšiavimą ir utilizavimą.

48. Be to, Komisijos nuomone, kadangi vartotojo elgesys nenuspėjamas, nes jis gali nuspręsti grąžinti pakuotę į prekybos vietą

51. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad DSD piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme tiek savo klientų, tiek konkurentų atžvilgiu.

a) naudojami logotipo naudojimo sutarties 2 straipsnyje numatyta pareigos šalinti atliekas perėmimo paslauga tik daliai pakuočių arba ja visai nesinaudoja, tačiau Vokietijos rinkai tiekia standartinės pakuotes, kurios platinamos ir kitose (Europos ekonominės erdvės) valstybėse narėse ir dėl kurių jos prisijungia prie surinkimo sistemos, naudojančios logotipą („Der Grüne Punkt“); ir

52. Ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 136-153 punktuose Komisija pažymi, kad nustatyto piktnaudžiavimo nepaneigia būtynybė išsaugoti logotipo „Der Grüne Punkt“ skiriamąjį požymį. Ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 145 punkte ji nurodo, kad šio logotipo pagrindinė funkcija – nurodyti vartotojui, kad jis turi galimybę pašalinti pakuotę per DSD sistemą.

b) įrodo, kad dėl dalies ar visų pakuočių, dėl kurių nesinaudoja pareigos šalinti atliekas perėmimo paslauga, jos nutarime nustatytą pakuočių surinkimo pareigą vykdo pasinaudodamos kolektyvinėmis konkuruojančiomis sistemomis arba individualiomis sistemomis.

53. Atlikusi analizę Komisija priėmė tokį ginčijamą sprendimą:

„1 straipsnis

<...>“

(DSD) elgesys, <...> reikalaujant mokėti mokesčių už visas Vokietijoje su logotipu („Der Grüne Punkt“) platinamas pardavimo pakuotes, yra nesuderinamas su bendrąja rinka, jei pagal nutarimą dėl pakuočių ši mokesčių privalančios mokėti įmonės:

54. Pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalį konstatavus piktnaudžiavimą dominuo-

jančia padėti, ginčijamame sprendime nurodoma, kaip DSD turi nutraukti nustatytą pažeidimą:

„DSD visoms logotipo naudojimo sutarties šalims įsipareigoja neimti mokesčio už Vokietijoje su logotipu („Der Grüne Punkt“) platinamas pakuotes, dėl kurių nesinaudojama jos atliekų šalinimo pareigos perėmimo paslauga pagal logotipo naudojimo sutarties 2 straipsnį ir dėl kurių nutarime dėl pakuočių nustatyti reikalavimai įvykdomi kitaip. <...>“

IV — Ieškinys Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

55. 2001 m. liepos 5 d. DSD pateikė Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo.

56. DSD taip pat pateikė prašymą sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymą. 2001 m. lapkričio 15 d. Nutartimi *Duales System Deutschland prieš Komisiją* (T-151/01 R, Rink. p. II-3295) Pirmosios instancijos teismo pirmininkas atmetė šį prašymą.

57. 2001 m. lapkričio 5 d. Nutartimi Pirmosios instancijos teismas leido įstoti į bylą įmonėms *Vfw AG* (toliau – *Vfw*), *Landbell AG für Rückhol-Systeme* (toliau – *Landbell*) ir *BellandVision GmbH* (toliau – *BellandVision*) Komisijos pusėje.

58. Rašytinė proceso dalis buvo baigta 2002 m. rugsėjo 9 dieną.

59. 2006 m. birželio 19 d. Pirmosios instancijos teismas nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, imdamasis proceso organizavimo priemonių, pateikė šalims keletą klausimų. Per 2006 m. liepos 11 ir 12 dienomis surengtus posėdžius šalys pateikė savo paaiškinimus.

60. Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė apeliančią ieškinį.

61. Apelianė iš esmės nurodė tris pagrindus, susijusius su, pirma, 82 straipsnio pažeidimu, antra, Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalies ir proporcingumo principo pažeidimu ir, trečia, EB 86 straipsnio 2 dalies pažeidimu.

62. Pirmosios instancijos teismas atmetė pirmąjį pagrindą kaip nepagrįstą.

63. Pirmuoju pagrindu DSD tvirtina, kad, priešingai nei nurodyta ginčijamame sprendime, privaloma jos prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ licencija visiškai nėra būtina siekiant sudaryti pakuočių gamintojui ar platintojui galimybę naudotis konkurento sistema. Taigi DSD teigia, kad įmanoma žymėti pakuotes atrankos būdu, o tai leistų išmesti pakuotes su logotipu „Der Grüne Punkt“ tik į DSD sistemai priklausančius konteinerius.

64. Be to, apeliantė mano, kad ginčijamos logotipo naudojimo sutarties nuostatos būtinos nutarimo dėl pakuočių tikslų įgyvendinimui užtikrinti, įvairioms prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ funkcijoms apsaugoti ir sudaryti galimybę tinkamai veikti DSD sistemai.

65. Skundžiamo sprendimo 139 punkte pažymėjęs, jog pakuočių gamintojas ar platintojas galėjo naudotis kartu individualia ir kolektyvine sistemomis, kad galėtų laikytis utilizavimo apimties reikalavimų, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 142–163 punktuose nurodė priežastis, dėl kurių DSD piktnaudžiavo užimama dominuojančia padėtimi. Jis taip pat nusprendė, kad atrankinis žymėjimas nėra numatytas nutarime dėl

pakuočių ir neužkerta kelio ginčijamame sprendime nustatytam piktnaudžiavimui. Skundžiamo sprendimo 150 punkte jis nurodė, kad apeliančės reikalaujama išimtis nėra numatyta minėtame nutarime mišrių sistemų pasirinkimo atveju, ir patikslino, kad logotipas „Der Grüne Punkt“ neturi tokio poveikio, kokį nurodo apeliantė.

66. Be to, skundžiamo sprendimo 156 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „aplinkybė, jog dviejų bendrai naudojamų kolektyvinių sistemų atveju „Der Grüne Punkt“ logotipas ir „tinkamu būdu“ pateikta žyma apie kitą kolektyvinę sistemą <...> yra ant tos pačios pakuotės, ir aplinkybė, jog bendro DSD sistemos ir individualios sistemos naudojimo atveju ant tos pačios pakuotės yra „Der Grüne Punkt“ logotipas ir informacija apie galimybę šią pakuotę grąžinti į parduotuve, nepažeidžia pagrindinės DSD prekių ženklo funkcijos“.

67. Atsižvelgdamas į tai, skundžiamo sprendimo 164 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad „nei nutarimas dėl pakuočių, nei prekių ženklų teisė, nei DSD sistemos veikimo poreikiai neleidžia apeliantei reikalauti prie jos sistemos prisijungusių įmonių mokesčio už visas Vokietijoje platinimas logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtas pakuotes, jei šios įmonės įrodo, kad jos šia sistema nesinaudoja dėl dalies pakuočių arba visai nesinaudoja“.

68. Antruoju pagrindu apeliantė tvirtina, kad Komisijos ginčijamame sprendime įgyvendinamos priemonės neatitinka Reglamento Nr. 17 3 straipsnio reikalavimų.

69. Ji, be kita ko, mano, kad atrankinis pakuočių žymėjimas atsižvelgiant į naudojamą sistemą yra tinkamesnis nei ginčijamame sprendime nustatytas įpareigojimas. Apeliantė taip pat tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 3 straipsnis ir 4 straipsnio 2 dalis yra neproporcingi, nes įpareigoja suteikti trečiosioms šalims licenciją prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimui. Be to, ji nurodo, kad pagal ginčijamą sprendimą yra įpareigojama neimti mokesčio vien už šio logotipo naudojimą, jei įrodoma, jog nutarime nustatytos pareigos įvykdytos kitais metodais.

70. Pirmosios instancijos teismas atmetė šį pagrindą. Skundžiamo sprendimo 173 punkte jis nusprendė, jog „aplinkybė, kad teoriškai galima atrinktinai žymėti pakuotes logotipu, negali lemti (ginčijamame sprendime numatytų) priemonių panaikinimo, nes šis sprendimas pakuočių gamintojams ir platintojams būtų brangesnis ir sunkiau įgyvendinamas nei priemonės, nustatytos (šio) sprendimo 3–5 straipsniuose, skirtos užtikrinti mokesčių tik už realiai DSD sistemos suteiktas paslaugas“.

71. Skundžiamo sprendimo 181 punkte Pirmosios instancijos teismas taip pat pažymi, kad ginčijamame sprendime nustatytais įpareigojimais siekiama ne nurodyti DSD išduoti logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją be jokių ribojimų laiko atžvilgiu, o tik įpareigoti DSD rinkti mokesčių ne už visas „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtas pakuotes, kai įrodoma, kad visos ar tik dalis šių pakuočių buvo surinktos ir utilizuotos pasinaudojant kita sistema.

72. Atsakydamas į apeliantės argumentą, kad DSD turi galimybę rinkti adekvatų mokesčių vien už prekių ženklo naudojimą, skundžiamo sprendimo 196 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymi, jog ginčijamas sprendimas turi būti aiškinamas kaip neatimantis iš DSD galimybės rinkti adekvatų mokesčių vien už prekių ženklo naudojimą, kai įrodoma, kad „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėta pakuotė buvo surinkta ir utilizuota naudojant kitą sistemą.

73. Trečiuoju pagrindu apeliantė tvirtina, kad EB 82 straipsnis negalėjo būti pažeistas, nes ji teikia bendros ekonominės svarbos paslaugas EB 86 straipsnio 2 dalies prasme, t. y. tvarko atliekas aplinkos apsaugos tikslais.

74. Skundžiamo sprendimo 208 punkte Pirmosios instancijos teismas teigia, kad net

jei apeliantei būtų patikėta teikti tokias paslaugas, faktas, kad ginčijamas sprendimas trukdo įgyvendinti šias užduotis, nebuvo įrodytas. Skundžiamo sprendimo 211 punkte Pirmosios instancijos teismas priduria: kadangi apeliantė per administracinę procedūrą nesirėmė EB 86 straipsnio 2 dalimi, ji negali kaltinti Komisijos nemotyvavus savo sprendimo šiuo klausimu.

75. Todėl skundžiamo sprendimo 213 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad turi būti atmestas visas ieškinys.

V — Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

76. 2007 m. rugpjūčio 8 d. DSD Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu Komisija pareiškė apeliacinį skundą dėl skundžiamo sprendimo pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį.

77. 2007 m. lapkričio 16 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje pateiktu dokumentu *Interseroh Dienstleistungs GmbH* (toliau – *Interseroh*), kuri nuo 2006 m. eksploatuoja kolektyvinę sistemą visoje Vokietijos teritorijoje, paprašė leisti įstoti į bylą Komisijos pusėje. 2008 m. vasario 21 d. Nutartimi Teisingumo Teismo pirmininkas šį prašymą patenkino.

78. DSD Teisingumo Teismo prašo:

1) panaikinti skundžiamą sprendimą;

2) panaikinti ginčijamą sprendimą;

3) nepatenkinus šių reikalavimų, grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad jis priimtų Teisingumo Teismo sprendimą atitinkantį sprendimą; ir

4) bet kuriuo atveju priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

79. Komisija, *Vfw, Landbell, BellandVision* ir *Interseroh* Teisingumo Teismo prašo:

1) atmesti apeliacinį skundą; ir

2) priteisti iš DSD bylinėjimosi išlaidas.

84. Trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu DSD tvirtina, jog padaręs išvadą, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi jos reikalaujamo išimtinumo, Pirmosios instancijos teismas pažeidė pareigą motyvuoti ir iškraipė nutarimą dėl pakuočių.

VI — Apeliacinio skundo pagrindai ir teisinė analizė

80. Šiuo atveju apeliacinio skundo pagrindus reikia išanalizuoti atsižvelgiant į šias pastabas.

85. Ketvirtuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė tvirtina, jog buvo pažeista Bendrijos prekių ženklų teisė.

81. Grįsdama apeliacinį skundą apeliantė nurodo aštuonis pagrindus.

86. Penktuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė teigia, kad be pakankamų motyvų ir, priešingai nei rodo bylos medžiagoje pateikti įrodymai, nusprendęs, jog DSD piktnaudžiavo turima dominuojančia padėtimi, suteikdama prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licencijas dėl ne pagal jos sistemą surinktų pakuočių ir nesilaikydama privalomai licencijai suteikti būtinų sąlygų, Pirmosios instancijos teismas pažeidė 82 straipsnį.

82. Pirmuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė tvirtina, kad padaręs prieštaringas išvadas dėl jai inkriminuojamo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi Pirmosios instancijos teismas pažeidė pareigą motyvuoti skundžiamą sprendimą.

83. Antruoju apeliacinio skundo pagrindu DSD teigia, kad Pirmosios instancijos teismas iškraipė logotipo naudojimo sutartį nusprendęs, kad pagal šią sutartį apeliantė suteikia prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją pagal konkuruojančias sistemas renkamos pakuotėms.

87. Šeštuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė tvirtina, jog įpareigojęs ją suteikti licenciją įmonėms, kurių pakuotės renkamos ne pagal jos sistemą, bei neleisdamas jai uždėti paaiškinamosios žymos ant ne pagal DSD sistemą renkamų pakuočių su logotipu „Der Grüne Punkt“, Pirmosios instancijos teismas pažeidė Reglamento Nr. 17 3 straipsnį ir proporcingumo principą.

88. Septintuoju apeliacinio skundo pagrindu DSD nurodo proceso pažeidimus, nes Pirmosios instancijos teismą pakeitė Komisijos motyvus savaisiais.

89. Galiausiai aštuntuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliante teigia, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė jos teisę į bylos išnagrinėjimą per protinę terminą.

A — Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su pareigos motyvuoti nesilaikymu dėl prieštaringų motyvų

90. Pirmuoju pagrindu apeliante kaltina Pirmosios instancijos teismą tuo, jog jis padarė prieštaringas išvadas dėl tariamo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir nesilaikė pareigos motyvuoti.

1. Šalių argumentai

91. Apeliantės nuomone, prieštaravimas yra dėl to, kad iš Pirmosios instancijos teismo analizės ir, be kita ko, skundžiamo sprendimo 48, 50, 58, 60, 119, 163 ir 164 punktų matyti, jog DSD prie jos sistemos prisijungusių įmonių reikalauja mokėti mokestį už ne pagal šią sistemą surinktas pardavimo

pakuotes; o skundžiamo sprendimo 194 punkte Pirmosios instancijos teismas nustatė, jog „negali būti atmesta galimybė, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“, kuriuo pažymėtos ginčijamos pakuotės, gali pats savaime turėti ekonominę vertę“, ir „net jei minėta pakuotė realiai nepateikiama DSD sistamai ir įrodoma, kad ją atitinkanti medžiaga buvo surinkta ar utilizuota pagal konkuruojančią sistemą, vis dėlto prekių ženklas suteikia vartotojui galimybę šalinti šią pakuotę pasinaudojant DSD sistema“. Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodo, kad ši vartotojui suteikta galimybė dėl visų į apyvartą paleistų ir „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtų pakuočių <...> gali turėti kainą, kuri <...> turėtų būti mokama DSD kaip atlygis už šiuo atveju siūlomą paslaugą, t. y. leidimą naudotis savo sistema.

92. Komisija mano, jog šis pagrindas nepagrįstas. Ji primena, kad mokestis turi padengti surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo, o taip pat administravimo išlaidas. Taigi mokestis nėra atlygis už prekių ženklo naudojimą. Vadinasi, ginčijamame sprendime ir skundžiamame sprendime nenagrinėjamas mokesčio už prekių ženklo naudojimą klausimas. Skundžiamo sprendimo 194–196 punktuose Pirmosios instancijos teismas logiškai skiria apeliantės piktnaudžiavimą nuo jos turimos galimybės rinkti adekvatų mokestį vien už prekių ženklo naudojimą.

93. *Vfw, Landbell* ir *BellandVision* pritaria Komisijai, kad nėra jokio prieštaravimo. Skundžiamo sprendimo 194 punktą nesu-

sijęs su Pirmosios instancijos teismo konstatavimais apie pažeidimą. Jame tik aptariama, ar gali turėti kainą pats pakuočių žymėjimas logotipu „Der Grüne Punkt“, net jei DSD neteikia jokios šalinimo paslaugos.

Skundžiamo sprendimo 194–196 punktuose Pirmosios instancijos teismas paaiškino priežastis, dėl kurių DSD turi galimybę rinkti adekvatų mokestį vien už prekių ženklą naudojimą, kai įrodoma, kad „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėta pakuotė buvo surinkta ir utilizuota pagal kitą sistemą.

2. Vertinimas

94. Nagrinėdamas pirmąjį pagrindą, susijusį su EB 82 straipsnio pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 86–163 punktuose aiškinosi, ar apeliante piktnaudžiavo atitinkamoje Vokietijos rinkoje turima dominuojančia padėtimi. Šio sprendimo 164 ir 165 punktuose jis padarė išvadą, kad „nei nutarimas dėl pakuočių, nei prekių ženklų teisė, nei DSD sistemos veikimo poreikiai neleidžia apeliantei reikalauti prie jos sistemos prisijungusių įmonių mokesčio už visas logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtas pakuotes, paleistas į apyvartą Vokietijoje, jei šios įmonės įrodo, kad jos šia sistema nesinaudoja dėl dalies pakuočių arba visai nesinaudoja“. Todėl Pirmosios instancijos teismas atmetė pirmąjį pagrindą.

95. Iš skundžiamo sprendimo 191 punkto matyti, kad nagrinėdamas antrąjį pagrindą, susijusį su Reglamento Nr. 17 3 straipsnio ir proporcingumo principo pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą dėl apeliante argumentu, kad pagal ginčijamo sprendimo 3 ir 4 straipsnius jai draudžiama imti mokestį vien už prekių ženklą naudojimą.

96. Skundžiamo sprendimo 194–196 punktuose Pirmosios instancijos teismas taip pat konstatavo, kad logotipas „Der Grüne Punkt“ gali pats savaime turėti ekonominę vertę ir kad vien šio logotipo žymėjimas ant pakuotės „gali turėti kainą“.

97. Mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas nepadarė prieštaringų išvadų. Jis atskyrė mokestį, dengiantį veiksmingo naudojimosi sistema išlaidas, kuris yra vienintelis šios bylos dalykas, ir adekvatų mokestį vien už logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimą, kuris yra kitokio pobūdžio ir yra galimas derybų objektas, visiškai nesusijęs su Pirmosios instancijos teisme nagrinėjama byla.

98. Todėl atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, jog pirmąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

B — *Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su logotipo naudojimo sutarties iškraipymu*

99. Antruoju pagrindu DSD kaltina Pirmosios instancijos teismą dėl logotipo naudojimo sutarties iškraipymo.

logotipą tam, kad DSD prisiimtų nutarime dėl pakuočių nustatytus surinkimo ir utilizavimo įpareigojimus. Todėl DSD mano, kad jeigu logotipo naudojimo sutartimi tesuteikiama teisė žymėti šiuo logotipu pakuotes, atitinkamai leidžianti tvarkyti šias pakuotes pagal jos šalinimo sistemą, tarp jos teikiamų paslaugų ir mokesčio nėra disproporcijos. Vadinasi, nėra ir piktnaudžiavimo.

1. Šalių argumentai

100. Grįsdama šį pagrindą apelianė nurodo kelis argumentus.

101. Pirma, anot DSD, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog pagal šią sutartį ji suteikia atskirą logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją, t. y. licenciją žymėti pakuotes, kurios nėra tvarkomos pagal DSD sistemą. Todėl Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą ir iškraipė logotipo naudojimo sutartį.

102. Apelianė kaltina Pirmosios instancijos teismą neatsižvelgus į jos argumentus, įrodančius, kad ji nesuteikia atskiros licencijos ir kad pagal logotipo naudojimo sutartį prisijungusioms įmonėms tesuteikiama teisė naudoti

103. Antra, DSD teigia, kad Pirmosios instancijos teismo pateiktas logotipo naudojimo sutarties išaiškinimas prieštarauja bylos medžiagai. Iš tikrųjų iš DSD ir Komisijos susirašinėjimo per administracinę procedūrą matyti, jog DSD nesuteikia atskiros licencijos, ir tik nesutinka, kad pagal konkuruojančias sistemas renkamos pakuotės būtų žymimos logotipu „Der Grüne Punkt“.

104. Trečia, apelianė kaltina Pirmosios instancijos teismą tuo, kad šis iškraipė įrodymus, kuriais ji rėmėsi ir dėl kurių padarė išvadą, jog apelianė teikdavo atskirą licenciją. Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą konstatuodamas, kad 1998 m. rugpjūčio 11 d. Diuseldorfo *Oberlandesgericht* sprendime *Hetzel* ir 2001 m. kovo 15 d. *Bundesgerichtshof* (Vokietija) sprendime *Bäko* Komisijai pateiktuose skunduose bei pirmame apelianės ginamame požiūryje buvo kalbama apie DSD atskirą licenciją.

105. Iš tikrųjų apeliantė turi omenyje skundžiamo sprendimo 163 punktą, kuriame Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „DSD sistemos veikimo poreikiai negali pateisinti apeliantės elgesio, apibūdinto (minėtuose sprendimuose *Bäko* ir *Hertzell*), kuriuos nurodė Komisija <...>, įvairiuose Komisijai pateiktuose skunduose <...> ir DSD ieškinyje išdėstyto teiginio <...> dėl reikalavimo mokėti mokesčių už visas „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtas pakuotes, paleistas į apyvarą Vokietijoje, net jei pateikiama įrodymų, kad tam tikra šių pakuočių dalis buvo surinkta ir utilizuota pasinaudojant kita kolektyvine ar individualia sistema“.

106. Komisija primena, kad nustatydamą pažeidimą remiasi tik logotipo naudojimo sutartyje apibrėžta apmokestinimo tvarka. Ji patikslina, kad reikalaujamo mokesčio ir DSD realiai teikiamų paslaugų proporcijos stoka susijusi su prekių ženklų naudojimu tik tada, kai DSD naudojasi logotipu „Der Grüne Punkt“ tam, kad galėtų daryti ekonominį spaudimą prie jos sistemos prisijungusioms įmonėms.

107. *Vfw*, *Landbell* ir *BellandVision* mano, kad šis pagrindas nepriimtinas, nes DSD pagrindžia apeliacinį skundą vien tuo, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė teisės nuostatą, o ne tariamai klaidingu faktinių aplinkybių vertinimu.

2. Vertinimas

108. Apeliantė Pirmosios instancijos teismą kaltina tuo, kad įvertinęs bylos medžiagą ir įrodymus jis padarė išvadą, jog DSD suteikia prisijungusioms įmonėms logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją dėl pakuočių, kurios renkamos ir utilizuojamos ne pagal jos sistemą. Apeliantės nuomone, logotipo naudojimo sutartį Pirmosios instancijos teismas turėjo laikyti sutartimi, kurioje mokesčiai siejamas tik su teikiama paslauga.

109. Mano manymu, apeliantė klysta dėl Pirmosios instancijos teismo išvados.

110. Iš tikrųjų nurodęs šalių argumentus Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 141 punkte visų pirma priminė, kad „ginčijamame sprendime nesąžiningomis laikomos tik logotipo naudojimo sutarties sąlygos dėl apmokestinimo (t. y. sutarties 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis)“. Toliau Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad ginčijamame sprendime nekritikuojama tai, jog sutarties 3 straipsnio 1 dalis gamintoją ar platintoją, kuris nori naudotis DSD sistema, kiekvieną nacionalinei rinkai skirtą pakuotę įpareigoja žymėti „Der Grüne Punkt“ logotipu.

111. Nurodydamas teisinį pagrindą Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 17 punkte pažymi, kad prie DSD sistemos prisijungusių įmonių pervedamas mokestis pagal logotipo naudojimo sutarties 4 straipsnio 2 ir 3 dalis skirtas tik surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo sąnaudoms bei su tuo susijusioms administracinėms išlaidoms padengti.

112. Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad remdamasis sutartimi Pirmosios instancijos teismas aiškiai nustatė DSD pareigas bei atlygį, kurį kaip mokestį turi sumokėti gamintojas ar platintojas. DSD kaltinama tuo, kad iš prisijungusių įmonių ima neproporcingą, palyginti su realiai teikiamomis paslaugomis, mokestį, nes pagal logotipo naudojimo sutartį už šias pakuotes ji reikalauja mokėti mokestį, kuris, primenu, skirtas tik surinkimo, rūšiavimo ir utilizavimo sąnaudoms bei su tuo susijusioms administracinėms išlaidoms padengti, nors kai kurios pakuotės renkamos pasinaudojant konkuruojančia sistema.

113. Todėl, mano manymu, Pirmosios instancijos teismas nemanė, kad pagal logotipo naudojimo sutartį logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licencija prisijungusioms įmonėms suteikiama dėl pakuočių, kurios renkamos ir utilizuojamos ne pagal DSD sistemą.

114. Be to, kaip pabrėžė Komisija, logotipas „Der Grüne Punkt“ susijęs su sutartimi tik tiek, kiek jis atlieka identifikavimo vaidmenį. Pati apeliantė tai pareiškė Pirmosios instancijos teisme. Skundžiamo sprendimo 124 punkte ji iš tikrųjų paminėjo DSD argumentus, pagal kuriuos „prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ taip pat leidžia nurodyti, kurios pakuotės perduodamos DSD <...>, ir informuoti vartotoją apie tai, ką jis turi daryti“.

115. Todėl manytina, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai padarė tokią išvadą. Logotipo naudojimo sutartimi siekiama leisti prisijungusioms įmonėms išsilaisvinti nuo pakuočių surinkimo bei utilizavimo pareigos. Mainais už šią paslaugą minėtos įmonės turi mokėti DSD mokestį už visas praneštas pakuotes, nesvarbu, ar jos surinktos pagal DSD sistemą, o logotipas padeda identifikuoti pakuotes, apie kurias buvo pranešta.

116. Todėl manau, kad antrąjį pagrindą taip pat reikia atmesti kaip nepagrįstą.

C — Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su nepakankamu motyvavimu ir nutarimo dėl pakuočių iškraipymu dėl negalėjimo reikalauti logotipo „Der Grüne Punkt“ išimtinumo

su prekių ženklų teisės reikalavimu, kad DSD sistemai priklausančias pakuotes būtų galima identifikuoti.

117. Trečiuoju pagrindu apeliantė kaltina Pirmosios instancijos teismą tuo, jog jis nepakankamai motyvavo išvadą, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi reikalaujamo išimtinumo, ir todėl iškraipė nutarimą dėl pakuočių bei pažeidė prekių ženklų teisę.

121. Trečiuoju, ketvirtuoju ir penktuoju argumentais DSD teigia, jog nusprendęs, pirma, kad pakuotė gali būti tvarkoma pagal DSD ir kartu pagal kitą kolektyvinę sistemą, antra, kad prie kolektyvinės sistemos prisijungęs platintojas gali *a posteriori* įvykdyti savo pareigą surinkti ir utilizuoti, ir, trečia, kad platintojas, vykdamas šią pareigą pasinaudodamas individualia sistema, *a posteriori* gali prisijungti prie kolektyvinės sistemos, Pirmosios instancijos teismas iškraipė nutarimą dėl pakuočių.

118. Pagrįsdama šį pagrindą apeliantė nurodo kelis argumentus.

119. Pirmuoju argumentu apeliantė teigia, kad nusprendęs, jog ji negali reikalauti prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ išimtinumo, Pirmosios instancijos teismas rėmėsi tik šalių per posėdį išsakytais prieštariniais pareiškimais ir todėl nepakankamai motyvavo šią išvadą.

122. Šeštuoju argumentu DSD tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismo išvada, pagal kurią ne pagal DSD sistemą šalinamos pakuotės gali būti pažymėtos logotipu „Der Grüne Punkt“, neigia šio logotipo skiriamąjį požymį ir aiškiai prieštarauja nutarime dėl pakuočių nurodytam skaidrumo principui.

120. Antruoju argumentu apeliantė tvirtina, jog Pirmosios instancijos teismo išvadą apie tai, kad pakuočių gamintojas ar platintojas perduoda DSD tam tikrą medžiagos kiekį, nesuderinama su logotipo naudojimo sutarties ir nutarimo dėl pakuočių nuostatomis bei

123. Galiausiai septintuoju argumentu apeliantė teigia, kad Pirmosios instancijos teismo atsisakymas sutikti su logotipo „Der Grüne Punkt“ išimtinumu, nesuderinamas su prekių ženklų teise.

1. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo pirmo argumento, susijusio su nepakankamu motyvavimu

a) Šalių argumentai

124. DSD mano, kad skundžiamo sprendimo 161 punkte padaryta išvada, pagal kurią prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi reikalaujamo išimtinumo, yra nepakankamai motyvuota. Apeliantė Pirmosios instancijos teismą kaltina visų pirma tuo, jog šis rėmėsi šalių per posėdį išsakytais prieštariniais pareiškimais, o iš skundžiamo sprendimo arba posėdžio protokolo neįmanoma nustatyti, koks buvo šių pareiškimų dalykas.

125. Komisija tvirtina, kad su prekių ženklų teise susijusių pateisinimų vertinimas iš esmės nėra grindžiamas per posėdį nurodytomis aplinkybėmis.

b) Vertinimas

126. Pritariu Komisijai, kad šis argumentas atmetinas kaip nepagrįstas.

127. Iš tikrųjų skundžiamo sprendimo 139 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad šalių per posėdį išsakyti prieštaringi pareiškimai leidžia jam padaryti tokią išvadą. „Pakuočių gamintojas ar platintojas DSD perleidžia ne konkretų pakuočių, žymėtinų „Der Grüne Punkt“ logotipu, skaičių, o medžiagos kiekį, kurį šis gamintojas ar platintojas ketina paleisti į apyvartą Vokietijoje ir nori jų surinkimą bei utilizavimą patikėti DSD sistemai. Taigi pakuočių gamintojas ar platintojas, siekdamas nepažeisti nutarime nustatytos utilizavimo apimties, gali naudotis mišriomis sistemomis“.

128. Remdamasis šiomis išvadomis Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo apeliantės kaltinimus dėl ginčijamame sprendime atliktos analizės ir, be kita ko, apeliantės nurodytus pateisinimus, susijusius su prekių ženklų teise.

129. Skundžiamo sprendimo 103–114 punktuose Pirmosios instancijos teismas apibrėžė šalių per rašytinę proceso dalį pateiktus argumentus, kurie pateisina ginčijamas logotipo naudojimo sutarties nuostatas pagal prekių ženklų teisę.

130. Skundžiamo sprendimo 156 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog iš 1994 m. birželio 14 d. *Kammergericht Berlin* sprendimo matyti, kad „(prekių ženklas „Der Grüne Punkt“) „atitinkamai tarnybai tik nurodo, kad juo pažymėtas produktas gali būti šalinamas pasinaudojant DSD sistema“,

nepateikdamas informacijos apie siūlomos paslaugos kokybę“. Pirmosios instancijos teismas priduria, kad „dalį pakuočių perleidus DSD konkurentui, vartotojas gali laisvai pasirinkti, ar pakuotę utilizuoti jis pateiks DSD, ar konkrento sistemai“.

gali būti įvairių nuorodų, informuojančių vartotoją apie tai, kaip jis turėtų elgtis, turint omenyje įvairias sistemas, galinčias surinkti ir utilizuoti pakuotes“.

131. Skundžiamo sprendimo 157 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė: „kadangi logotipo „Der Grüne Punkt“ funkcija – nurodyti nagrinėjamos pakuotės šalinimo per DSD sistemą galimybę ir kadangi pakuotės gali būti žymimos šiuo logotipu kartu su kitais žymenimis ar kitais mechanizmais, nurodančiais kitą šalinimo pasinaudojant konkuruojančia individualia ar kolektyvine sistema galimybę, negalima tvirtinti, kad ginčijamas sprendimas yra neproporcingas prekių ženklų teisės ribojimas arba – bet kuriuo atveju – apribojimas, nepateisinamas būtinybe išvengti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme“.

133. Skundžiamo 159 punkte Pirmosios instancijos teismas paaiškina, jog nuomonės apklausos rezultatai, kuriais remiasi apeliante ir kurie, jos nuomone, patvirtina prekių ženklo skiriamąjį požymį, nepaneigia ginčijamame sprendime išdėstytų argumentų. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas nurodo, kad „logiška, kad vartotojai ant pakuotės esantį „Der Grüne Punkt“ logotipą identifikuoja kaip nuorodą, jog ši pakuotė gali būti išmesta į surinkimo konteinerius, esančius prie jų gyvenamosios vietos. Vis dėlto tai neleidžia spręsti dėl vartotojų reakcijos, kai ant pakuotės yra keletas logotipų, identifikujančių kolektyvines sistemas. Komisija ir į bylą įstojusios šalys šiuo klausimu nurodo, kad, kaip buvo patvirtinta ir per teismo posėdį, dažniausia šios sistemos naudoja tuos pačius surinkimo konteinerius, o paprastai pakuotės į šiuos konteinerius išmetamos atsižvelgiant į medžiagą, o ne į logotipą ant jų“.

132. Be to, skundžiamo sprendimo 158 punkte Pirmosios instancijos teismas atsakė į apeliantės argumentą, kuriuo ginčijamas ginčijamame sprendime esantis teiginys ir kuris parodo, kad iš *Kammergericht Berlin* sprendimo matyti, jog logotipas „Der Grüne Punkt“ atlieka savo pagrindinę funkciją tada, kai informuoja vartotoją apie galimybę šalinti pakuotę pasinaudojant DSD. Pirmosios instancijos teismas mano, kad šis argumentas yra nesvarbus, nes „tik parodo, kokiomis ypatingomis aplinkybėmis buvo priimtas minėtas sprendimas, <...> ir tai neturi įtakos Komisijos išvadai, kad ant tos pačios pakuotės

134. Apeliante Pirmosios instancijos teisme taip pat pareiškė, kad pakuotės, kuri surenkama konkuruojančios sistemos, žymėjimas „Der Grüne Punkt“ prekių ženklu turėtų neigiamos įtakos šio ženklo skiriamajai funkcijai, nes vartotojai klaidinami visais ginčija-

mame sprendime nurodytais atvejais. Apeliantė teigia, kad lygiagretaus individualios sistemos ir DSD sistemos naudojimosi atveju apie 48,4 % vartotojų nesuprato prieštaringos informacijos, t. y. nuorodos apie surinkimą parduotuvėje ir nuorodos logotipu „Der Grüne Punkt“ apie surinkimą prie gyvenamosios vietos, pasinaudojant DSD sistema¹¹.

135. Pirmosios instancijos teismas į šį argumentą atsako skundžiamo sprendimo 160 punkte ir teigia, kad „argumentai dėl visuomenės klaidinimo prekių ženklų taip pat yra netinkami <...>, nes logotipo naudojimo sutartis susijusi tik su minėto logotipo naudotojais, t. y. pakuočių gamintojais ir platintojais, kurie pasirinko DSD sistemą, o ne su vartotojais“.

136. Pirmosios instancijos teismas užbaigia savo nagrinėjimą, skundžiamo sprendimo 161 punkte pažymėdamas: „ieškovės reikalaujamo išimtinumo pripažinimas tik užkirstų kelią pakuočių gamintojams ir platintojams pasirinkti mišrią sistemą ir įteisintų „ieškovės teisę imti mokesčių už paslaugą, kurios, kaip pagal ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje aprašytas sąlygas įrodė dėl šios paslaugos suinteresuotieji asmenys, ji realiai neatliko, nes šie asmenys ją patikėjo kitai kolektyvinei ar individualiai sistemai““.

11 — Žr. skundžiamo sprendimo 111 punktą.

137. Atsižvelgiant į visą tai manytina, kad Pirmosios instancijos teismo motyvai dėl išvados, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi apeliantės reikalaujamo išimtinumo, priešingai nei tvirtina apeliantė, nėra iš esmės grindžiami per posėdį padarytais prieštariniais pareiškimais ir nėra nepakankami.

138. Todėl, mano manymu, reikia atmesti trečiojo apeliacinio skundo pagrindo pirmą argumentą kaip nepagrįstą.

2. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo antro argumento, susijusio su bylos medžiagos nepaisymu ir Bendrijos prekių ženklų teisės pažeidimu

a) Šalių argumentai

139. Anot DSD, skundžiamo sprendimo 139 punkte padaryta išvada, kad „pakuočių gamintojas ar platintojas <...> perleidžia (jam) ne konkretų pakuočių, žymėtinų „Der Grüne Punkt“ logotipu, skaičių, o medžiagos kiekį, kurį šis gamintojas ar platintojas ketina paleisti į apyvartą Vokietijoje ir nori jų surinkimą bei utilizavimą patikėti DSD sistemai“, akivaizdžiai prieštarauja logotipo naudojimo sutarties nuostatomis, susijusioms su pranešimu apie pakuotes ir licencijos suteikimu, nutarties dėl pakuočių nuosta-

toms, susijusioms su atleidimu nuo įpareigojimo rinkti, šios nutarties skaidrumo reikalavimu, ir galiausiai prekių teisėje nustatyto reikalavimu identifikuoti DSD sistemai priklausančias pakuotes.

142. Šiomis aplinkybėmis manytina, kad antras trečiojo apeliacinio skundo pagrindo argumentas nepriimtinas.

b) Vertinimas

140. Kaip pažymi Komisija, nagrinėjant trečiojo apeliacinio skundo pagrindo antrą argumentą apeliante paprasčiausia daro nuorodą į savo pastabas dėl nacionalinės teisės, nenustatydama ryšio tarp šios teisės ir kaltinimų, susijusių su Pirmosios instancijos teismo išvadamis dėl šio argumento. Šiame argumente teisiškai nepagrindžiama Pirmosios instancijos teismo padaryta teisės klaida.

3. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo trečio, ketvirto ir penkto argumentų, susijusių su nutarimo dėl pakuočių iškraipymu

143. Apeliante teigia, jog nusprendęs, pirma, kad pakuotė gali būti tvarkoma pagal DSD ir kartu pagal kitą kolektyvinę sistemą, antra, kad prie kolektyvinės sistemos prisijungęs platintojas gali *a posteriori* įvykdyti savo pareigą pasinaudodamas individualia sistema, ir, trečia, kad platintojas, vykdamas šią pareigą pasinaudodamas individualia sistema, *a posteriori* gali prisijungti prie kolektyvinės sistemos, Pirmosios instancijos teismas iškreipė nutarimą dėl pakuočių.

141. Primintina, kad pagal EB 225 straipsnį, Teisingumo Teismo statuto 51 straipsnio pirmąją pastraipą ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 112 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos c punktą apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, skundžiamos dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą¹².

a) Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo trečio argumento

i) Šalių argumentai

12 — Žr., be kita ko, 2005 m. birželio 28 d. Sprendimą *Dansk Rorindustri ir kt. prieš Komisiją* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 426 punktas).

144. DSD teigia, kad skundžiamo sprendimo 129 ir 154 punktuose padarytos išvados, pagal kurias DSD patikėta pakuotė negali tuo pačiu

metu priklausyti kitai nei DSD surinkimo ir utilizavimo sistemai, iškraipo nutarimą dėl pakuočių.

145. Apeliantė teigia, kad šios išvados akivaizdžiai prieštarauja pakuotes reglamentuojančiam teisės principui, pagal kurį surinkimo pareiga konkrečios pakuotės atžvilgiu arba taikoma, arba atleidžiama nuo jos. Taigi ji mano, kad pakuotė negali tuo pačiu metu priklausyti dviem ar daugiau šalinimo sistemoms, priešingai nei nusprendė Pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs šį argumentą.

146. Šiuo klausimu apeliantė remiasi Pirmosios instancijos teismo pavyzdžiu, pateiktu skundžiamo sprendimo 134 punkte. Šiame punkte Pirmosios instancijos teismas aiškina, kad greito maitinimo restoranų tinklo atveju, „galutiniam vartotojui nupirkus sumuštinį pakuotėje, išlaikančioje šilumą, šis vartotojas gali laisvai pasirinkti, ar suvartoti produktą vietoje ir išmesti pakuotę į greito maitinimo restoranų tinklo pagal individualią sistemą įrengtas šiukšliadėzes, ar parsinešti šį produktą namo ir išmesti pakuotę į DSD surinkimo konteinerius, esančius šalia gyvenamosios vietos“. Toliau Pirmosios instancijos teismą daro išvadą, kad „ši pakuotė gali būti pateikta abiem surinkimo ir utilizavimo sistemoms, pasiūlytoms greito maitinimo restoranų tinklo vykdant nutarime numatytas pareigas“.

147. DSD mano, kad net greito maitinimo restoranų tinkle pakuotė negali priklausyti dviem surinkimo sistemoms, priešingai nei nusprendė Pirmosios instancijos teismas. Jos nuomone, kai pakuotė šalinama vietoje pagal individualią sistemą arba surenkama pagal kolektyvinę sistemą, galima kalbėti tik apie vartotojo klaidą. Apeliantė pabrėžia, kad svarbu aiškiai nurodyti, koks yra numatytas kiekvienos pakuotės šalinimo būdas.

148. Komisija mano, kad pasirinkus mišrų sprendimo būdą, kai taikomos dvi kolektyvinės sistemos, pakuočių gamintojas ar platintojas įpareigojami užtikrinti abiejų sistemų skaidrumą. Šiuo atveju pakuotės turi būti žymimos skirtingais ženimais, leidžiančiais identifikuoti minėtas sistemas. Komisija mano, jog toks sprendimas yra įmanomas, nes minėtos sistemos atsakingos už pažymėtas pakuotes tik jų kiekio atžvilgiu. Komisija taip pat nurodo, kad esant kolektyvinių sistemų konkurencijai pakuotės surenkamos tuose pačiuose konteineriuose.

ii) Vertinimas

149. Mano manymu, skundžiamo sprendimo 154 punkte Pirmosios instancijos teismo padaryta išvada, kad DSD patikėta pakuotė gali būti tvarkoma pagal kelias šalinimo sistemas, neiškraipo nutarimo dėl pakuočių.

150. Iš tikrųjų primintina, kad skundžiamo sprendimo 10 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog „Vokietijos valdžios institucijos 2000 m. gegužės 24 d. pastabose, kurias jos pateikė Komisijai per administracinę procedūrą <...>, nurodė, kad nutarimas dėl pakuočių leidžia platintojui derinti surinkimą šalia prekybos vietų remiantis individualia sistema ir surinkimą šalia galutinio vartotojo gyvenamosios vietos remiantis kolektyvine sistema, dalyvaujant kolektyvinėje sistemoje tik dėl dalies jo į rinką patiektų pakuočių“.

151. Be to, skundžiamo sprendimo 45 punkte Pirmosios instancijos teismas priminė, kad „ginčijamame sprendime taip pat pabrėžiama, kad iš ankstesnių Vokietijos valdžios institucijų atsakymų matyti, jog nutarimo 6 straipsnio 3 dalis nereiškia, kad galima naudotis tik vienintele sistema. Taigi Vokietijos valdžios institucijos niekada nesiekė visoje šalyje ar kiekvienoje federalinėje žemėje leisti įgyvendinti tik vieną kolektyvinę sistemą“.

152. Remdamasis būtent šiais argumentais Pirmosios instancijos teismas galėjo, mano manymu, skundžiamo sprendimo 131 punkte pagrįstai pažymėti, kad nutarimo dėl pakuočių 6 straipsnio I priede nustatyta utilizavimo apimtis apskaičiuojama procentais nuo į apyvartą paleistos ir realiai surinktos bei utilizuotos medžiagos kiekio ir kad šio priedo 1 punkto 2 dalyje pažymėta, jog atitinkamų pakuočių kiekis nustatomas procentais nuo masės.

153. Todėl skundžiamo sprendimo 132–135 punktuose Pirmosios instancijos teismas paaiškino, kad padalijimas tarp skirtingų sistemų įmanomas iš anksto nenustatant pakuočių kiekių, kadangi utilizavimo apimtis apskaičiuojama procentais nuo masės. Kartu su savo pasiūlymu Pirmosios instancijos teismas pateikė greito maitinimo restoranų tinklo pavyzdį. Jis taip pat įrodė, kad tokia tinkle reikia derinti individualią ir DSD sistemas, nes produktas gali būti suvartotas vietoje arba išsineštas. Be to, Pirmosios instancijos teismas paaiškino, kad „sutarti-niuose santykiuose tarp „ieškovės ir pakuočių gamintojo ar platintojo svarbiausia užtikrinti, kad rinkai pateiktos utilizuotinos medžiagos kiekis būtų realiai surinktas ir utilizuotas pasiekiant nutarime (dėl pakuočių) numatytas apimtis““.

154. Skundžiamo sprendimo 136–138 punktuose Pirmosios instancijos teismas paaiškino, kad egzistuoja koregavimo mechanizmai, leidžiantys įvykdyti šiuo nutarimu nustatytas pareigas. Pirmosios instancijos teismas, be kita ko, pažymėjo, kad jei individuali sistema neleidžia pasiekti utilizavimo apimčių, pakuočių gamintojas ar platintojas gali pasinaudoti kolektyvine sistema tam, kad nusi-pirktų trūkstamus kiekius.

155. Be to, paties nutarimo dėl pakuočių 6 punkto 1 dalyje siūlomas šis sprendimas nurodant, kad jei platintojas neįvykdo savo surinkimo ir utilizavimo pareigų naudodamas

individualią sistemą, jis turi jas įvykdyti prisijungęs prie kolektyvinės sistemos¹³.

156. Atsižvelgdamas į tai, kad išdėstyta, manau, kad trečias argumentas taip pat atmestinas kaip nepagrįstas.

b) Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo ketvirto ir penkto argumentų

i) Šalių argumentai

157. DSD taip pat teigia, kad skundžiamo sprendimo 137 punkte esantis teiginys, pagal kurį prie kolektyvinės sistemos prisijungęs platintojas gali *a posteriori* asmeniškai įsipareigoti surinkti ir utilizuoti, iškraipo bylos medžiagą. Ši nuostata, be kita ko, prieštarauja pagrindiniam nutarimo dėl pakuočių principui, kad dalyvavimas kolektyvinėje sistemoje, pagal kurią prisiimami įsipareigojimai utilizuoti, atleidžia nuo šalinimo įsipareigojimų. DSD nuomone, pakuočių, kurios tvarkomos kolektyvinėje sistemoje, vėliau negalima tvarkyti individualioje sistemoje.

158. Be to, DSD pastebi, kad minėtas teiginys, pagal kurį prie individualios sistemos dėl dalies pakuočių prisijungęs platintojas gali *a posteriori* įvykdyti nutarimu nustatytus įpareigojimus, nupirkdamas tam tikrą pakuočių kiekį iš kolektyvinės sistemos, iškraipo nutarimą dėl pakuočių.

159. Komisija mano, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į galimybę *a posteriori* įvykdyti pareigą surinkti ir utilizuoti, tačiau nagrinėjo galimybę sumažinti pagal kolektyvinę sistemą mokėtiną mokestį, jei nesurenkamas nustatytas kiekis pakuočių.

ii) Vertinimas

160. Mano manymu, Pirmosios instancijos teismas neiškraipė bylos medžiagos, skundžiamo sprendimo 137 punkte nusprendęs, kad greitojo maitinimo restoranų tinklas gali prašyti sumažinti mokestį pagal kolektyvinę sistemą, jei pasinaudodamas individualia sistema šis tinklas įrodo, jog surinko jam patikėtą pakuočių kiekį.

161. Iš tikrųjų, priešingai nei teigia apeliantė, manytina, kad šiame pavyzdyje kalbama ne apie galimybę *a posteriori* pasinaudoti indivi-

¹³ — Žr. skundžiamo sprendimo 9 punktą.

dualia pakuočių surinkimo ir utilizavimo sistema. Primintina, kad šiame pavyzdyje Pirmosios instancijos teismas rėmėsi požiūriu, jog greitojo maitinimo restoranų tinklas iš pat pradžių derina individualią ir kolektyvinę sistemas.

162. Remdamasis šiuo požiūriu Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad galima naudoti koregavimo mechanizmus, jei individuali sistema neleidžia platintojui įvykdyti jam nustatytų įpareigojimų arba, atvirkščiai, gali būti surinkti numatyti (pakuočių) kiekiai. Dėl pastarojo atvejo Pirmosios instancijos teismas paaiškina, kad „greitojo maitinimo restoranų tinklas gali prašyti atitinkamos kolektyvinės sistemos sumažinti mokestį, jei įrodo, kad surinko ir utilizavo (kolektyvinei sistemai) numatytą (pakuočių kiekį)“.

163. Tačiau apeliantė pati numatė tokią galimybę. Ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 60 ir 61 punktuose pažymėta, jog iki minėto sprendimo priėmimo DSD įsipareigojo neimti mokesčio už pakuotes, surinktas pagal individualią sistemą, jeigu pakuočių gamintojas ar platintojas nusprendžia derinti DSD ir individualią sistemas.

164. Manau, jog apeliantės argumentas, kad Pirmosios instancijos teismas iškraipė nutarimą dėl pakuočių nusprendęs, kad prie individualios sistemos prisijungęs platintojas gali *a posteriori* įvykdyti nutarimu nustatytus įpareigojimus, nupirkdamas tam tikrą pakuočių kiekį iš kolektyvinės sistemos, taip pat atmestinas.

165. Skundžiamo sprendimo 9 punkte Pirmosios instancijos teismas primena, kad „nutarimo 6 straipsnio 1 dalies devintame sakinyje nurodoma, kad jei platintojas neįvykdo savo surinkimo ir utilizavimo pareigų naudodamas individualią sistemą, jis turi jas įvykdyti prisijungęs prie kolektyvinės sistemos“.

166. Todėl, mano manymu, ketvirtas ir penktas argumentai atmestini kaip nepagrįsti.

4. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo šešto ir septinto argumentų, susijusių su nutarimo dėl pakuočių pažeidimu
- b) Vertinimas

169. Mano manymu, šis argumentas taip pat atmestinas.

a) Šalių argumentai

167. DSD teigia, kad skundžiamo sprendimo 154 punkte padaryta teisės klaida, nes Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog ne pagal DSD sistemą šalinamos pakuotės gali būti žymimos logotipu „Der Grüne Punkt“. DSD mano, kad tokia galimybė pašalina logotipo skiriamąjį požymį ir akivaizdžiai prieštarauja nutarimo dėl pakuočių principui, pagal kurį vartotojai ir valdžios institucijos turi galėti aiškiai nustatyti, ar pakuotė turi būti renkama pardavimo vietoje.

168. Komisija primena, kad dėl nutarimo DSD klaidingai mano, jog jame kalbama apie individualiai surinktą pakuotę. Komisijos nuomone, toks požiūris neatitinka ekonominių sąlygų, kuriomis taikomi mišrūs problemos sprendimo būdai, kad būtų užtikrinta konkurencija.

170. Skundžiamo sprendimo 124 punkte Pirmosios instancijos teismas pastebi, kad, anot DSD, logotipas „Der Grüne Punkt“ leidžia nurodyti, kurios pakuotės perduodamos jai, ir informuoti vartotoją apie tai, ką jis turi daryti, o tai leidžia įvykdyti užduotį, kurią prisijungusi įmonė patikėjo DSD.

171. Skundžiamo sprendimo 153 punkte Pirmosios instancijos teismas primena, kad „nutarime (dėl pakuočių) numatyti įvairūs informavimo būdai, t. y. etiketės ir kitokie tinkami būdai kolektyvinės sistemos atveju (nutarimo 6 straipsnio I priedo 4 punkto 2 dalis) bei informavimas apie galimybę pakuotes grąžinti į prekybos vietas individualios sistemos atveju ((to paties) nutarimo 6 straipsnio 1 dalies trečias sakiny), leidžia informuoti galutinį vartotoją apie įvairias siūlomas atirinkamos pakuotės grąžinimo galimybes, bet nepatvirtina apeliančios argumentų, kad pakuočių žymėjimas „Der Grüne Punkt“ logotipu neleidžia šios pakuotės surinkti ir utilizuoti pagal kitą nei DSD sistemą“.

172. Skundžiamo sprendimo 154 punkte Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodo, kad „nutarime (dėl pakuočių) nėra nurodyta, jog logotipu „Der Grüne Punkt“ negali būti žymimos pakuotės, surenkamos konkuruojančios kolektyvinės ar individualios sistemos, jei laikomasi (minėtame) nutarime nustatytų sąlygų dėl kartu su DSD sistema naudojamos sistemos identifikavimo. Gali būti pateikiamos kelios tokios žymos ir ta pati pakuotė tuo pačiu metu gali priklausyti kelioms sistemoms. Būtent atsižvelgdama į tai Komisija teisingai aiškino skaidrumo reikalavimą, apibrėžtą Vokietijos valdžios institucijų pastabose, pagal kurias ir vartotojų, ir valdžios institucijų atžvilgiu reikia aiškiai apibrėžti, kurios pakuotės surenkamos prekybos vietose arba šalia jų ir kurioms pakuotėms ši pareiga netaikoma“.

nuoroda, kad butelis priimamas šioje prekybos vietoje.

174. Atsižvelgdamas į nutarimo dėl pakuočių nuostatas, nematau, kaip Pirmosios instancijos teismas iškreipė šį nutarimą, nusprendęs, jog ant vienos pakuotės gali būti „Der Grüne Punkt“ ir dar kitas logotipas. Primintina, kad nutarimas, pirma, suteikia gamintojui ar platintojui galimybę prisijungti prie kelių sistemų, o antra, įpareigoja nurodyti, kaip pakuotė gali būti gražinta.

175. Todėl manytina, kad šeštas argumentas atmestinas kaip nepagrįstas.

173. Priešingai nei teigia apeliantė, konkuruojančioms sistemoms nesūdoma galimybė žymėti logotipu „Der Grüne Punkt“ pakuotes, renkamas ne pagal DSD sistemą. Mano manymu, Pirmosios instancijos teismas remiasi prielaida, kad pakuočių gamintojas ar platintojas prisijungia prie DSD sistemos ir kitos, kolektyvinės arba individualios, sistemos. Todėl siekiant įvykdyti nutarimu dėl pakuočių nustatytą pareigą informuoti apie panaudotos pakuotės surinkimo būdą, reikia turėti galimybę nurodyti, pagal kokią sistemą pakuotė renkama tam, kad panaudojęs pakuotę vartotojas žinotų apie jam siūlomas galimybes. Pavyzdžiui, plastikinis butelis gali būti pažymėtas logotipu „Der Grüne Punkt“ ir kitu logotipu, reiškiančiu, kad šis butelis gali būti surinktas taip pat pagal kitą sistemą, arba prekybos vietoje gali būti

5. Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo septinto argumento, susijusio su prekių ženklų teisės pažeidimu

176. Kritikuodama taip pat skundžiamo sprendimo 161 punktą DSD pažymi, kad išvada, pagal kurią jos reikalaujamas išimtinumas nepriimtinas, nes neleidžia pakuočių gamintojams ar platintojams pasinaudoti mišria sistema, nesuderinama su prekių

ženklų teise. Šiuo klausimu DSD pastebi, kad, remiantis Vokietijos teismų praktika ir nuomonės tyrimais, logotipas „Der Grüne Punkt“, kaip įregistruotas prekių ženklas, daro nuorodą tik į DSD ir jos siūlomas paslaugas. Prekių ženklų teisė būtų pažeista, jei ši išimtinė logotipo „Der Grüne Punkt“ funkcija būtų pašalinta tik dėl galimybės naudoti mišrią sistemą.

177. Kadangi ketvirtuoju pagrindu apelianė taip pat teigia, jog Pirmosios instancijos teismas pažeidė Bendrijos prekių ženklų teisę, manytina, kad šį argumentą reikia nagrinėti kartu su šiuo pagrindu.

D — Dėl ketvirtojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su Bendrijos prekių ženklų teisės pažeidimu

1. Šalių argumentai

178. Ketvirtuoju pagrindu DSD tvirtina, jog skundžiamo sprendimo 161 punkte padaręs išvadą, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi reikalaujamo išimtinumo, Pirmosios instancijos teismo pažeidė Bendrijos prekių ženklų teisę. DSD teigia, kad pagal 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmosios Tarybos direktyvos

89/104/EEB valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti¹⁴ 5 straipsnį įregistruotas prekių ženklas suteikia savininkui išimtinės teises į jį, leidžiančias uždrausti naudoti prekių ženklą žymint prekes arba paslaugas, kurios yra tapačios toms prekėms arba paslaugoms, kurioms prekių ženklas įregistruotas.

179. Komisija mano, kad direktyvos 5 straipsnyje apibūdintas išimtinumas skiriasi nuo to, kuris nagrinėjamas skundžiamo sprendimo 161 punkte. Pirmosios instancijos teismas tik padarė išvadą iš šio sprendimo 156 ir 157 punktuose nurodytų argumentų, pagal kuriuos prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ atitinkamos paslaugos atveju parodo tik tai, kad juo pažymėta prekė gali būti pašalinta pasinaudojant DSD sistema, ir nepateikia informacijos apie siūlomos paslaugos kokybę.

180. Komisija priduria, kad nepagrįstas prekių ženklo naudojimas, t. y. kai šiuo prekių ženklu naudojasi asmenys, su kuriais DSD nesudarė sutarties, nėra susijęs su ginčijamu sprendimu.

181. *Vfw* pažymi, kad logotipas nėra prekių ženklas klasikine prasme. Ji mano, kad prekių ženklas apibūdina prekes ir paslaugas, kurios yra tapačios ar panašios į tas, kurioms prekių ženklas buvo įregistruotas. Kalbant apie logo-

¹⁴ — OL L 40, 1989, p. 1; 2004 m. *specialusis leidimas lietuvių k.*, 17 sk., 1 t., p. 92.

tipą „Der Grüne Punkt“, kiekvienas gamintojas žymėdamas prekes naudoja individualius prekių ženklus. Šis logotipas naudojamas tik tam, kad nurodytų dalyvavimą kolektyvinėje sistemoje, o ne kad identifikuotų tapačias ar panašias prekes ir paslaugas.

182. *Landbell* ir *BellandVision* nuomone, šis apeliacinio skundo pagrindas nepriimtinas ir bet kuriuo atveju nepagrįstas.

a) Vertinimas

183. Apeliantės nuomone, Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi reikalaujamo išimtinumo, bei pažeidė Bendrijos prekių ženklų teisę.

184. Be to, kaip Pirmosios instancijos teismas nurodė skundžiamo sprendimo 124 punkte, DSD teigimu, prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ leidžia nurodyti, kurios pakuotės perduodamos DSD sistemai, ir kartu informuoti vartotoją apie tai, ką jis turi daryti, o tai leidžia užtikrinti prie jos sistemos prisijungusio pakuočių gamintojo ar platintojo DSD patikėtos užduoties įvykdymą. Todėl, anot DSD, „Der Grüne Punkt“ logotipu turėtų būti

žymimos tik pakuotės, dėl kurių naudojama DSD sistema.

185. Tačiau skundžiamo sprendimo 156–161 punktuose Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog ant pakuotės yra šis logotipas, ir tinkamu būdu pateikta informacija apie kitą kolektyvinę sistemą arba informacija apie galimybę šią pakuotę grąžinti į parduotuvę, nepažeidžia pagrindinės prekių ženklo funkcijos – nurodyti galimybę šalinti konkrečią pakuotę pasinaudojant DSD sistema. Todėl Pirmosios instancijos teismas mano: kadangi pakuotės gali būti žymimos šiuo logotipu kartu su kitais žymenimis ar kitais mechanizmais, nurodančiais kitą šalinimo pasinaudojant konkuruojančia individualia ar kolektyvine sistema galimybę ir nepažeidžiant pagrindinės prekių ženklo funkcijos, apeliante negali remtis prekių ženklų teisės pažeidimu.

186. Be to, skundžiamo sprendimo 160 punkte Pirmosios instancijos teismas patikslina, kad „logotipo naudojimo sutartis susijusi tik su minėto logotipo naudotojais, t. y. pakuočių gamintojais ir platintojais, kurie pasirinko DSD sistemą, o ne su vartotojais“.

187. Mano manymu, skundžiamo sprendimo 161 punkte padaręs išvadą, kad apeliantės reikalaujamas išimtinumas negali būti pripažintas, nes tai užkirstų kelį pakuočių gamintojams ir platintojams pasirinkti mišrią sistemą ir įteisintų apeliante teisę imti

mokestį už paslaugą, kurios ji realiai neatliko, Pirmosios instancijos teismas nepažeidė Bendrijos prekių ženklų teisės.

prisijungiančios įmonės nelaikytinos DSD konkurentėmis arba trečiosiomis šalimis, neteisėtai parduodančiomis prekes su logotipu „Der Grüne Punkt“.

188. Primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką specifinis prekių ženklų teisės tikslas yra būtent užtikrinti savininkui išimtinę teisę naudoti prekių ženklą pirmą kartą prekę išleidžiant į apyvartą ir jį saugoti nuo konkurentų, kurie siekia piktnaudžiauti prekių ženklo padėtimi ir reputacija, parduodami neteisėtai juo pažymėtas prekes¹⁵.

191. Pirmuoju ir antruoju atvejais gamintojai ir platintojai iš tikrųjų sudaro su DSD sutartis dėl tam tikrų pakuočių surinkimo ir utilizavimo. Trečiuoju atveju gamintojai ir platintojai kitoje valstybėje narėje turi logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo instrukciją.

189. Būtent dėl šios priežasties Direktyvos 89/104 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įregistruotas prekių ženklas suteikia savininkui išimtinę teisę į jį ir kad savininkas turi teisę uždrausti trečiosioms šalims be jo sutikimo vartoti prekybos veikloje bet kokį žymenį, tapatų prekių ženklui, kuriuo žymimos prekės arba paslaugos yra tapачios toms prekėms arba paslaugoms, kurioms prekių ženklas įregistruotas.

192. Tačiau pati DSD sukūrė sistemą, pagal kurią šiuo logotipu privaloma žymėti visas pakuotes, net jei kai kurios jų nebus surinktos pagal šią sistemą. Taigi minėti gamintojai ir platintojai nenaudoja prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ neteisėtai, o tik vykdo įsipareigojimą žymėti minėtu logotipu visas pakuotes, neatsižvelgiant į tai, ar jos renkamos pagal DSD sistemą.

190. Šioje byloje, mano manymu, prie DSD sistemos tik dėl dalies savo pakuočių (pirmasis ir antrasis atvejai) arba dėl pakuočių, tiekiamų į kitos valstybės narės rinką (trečiasis atvejis),

193. Be to, skundžiamo sprendimo 156 punkte Pirmosios instancijos teismas teisingai primena, jog pagrindinė prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ funkcija yra nurodyti, kad šiuo prekių ženklu pažymėtas produktas gali būti surinktas pasinaudojant DSD sistema.

15 — Žr., be kita ko, 2003 m. spalio 23 d. Sprendimą *Riogllass ir Transremer* (C-115/02, Rink. p. I-12705, 25 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

194. Kai ant pakuočių yra logotipas „Der Grüne Punkt“ – pagrindinė prekių ženklo funkcija yra įgyvendinta, nes vartotojas informuojamas apie galimybę išmesti pakuotes į DSD kontenerius. Todėl apeliančios teiginys, kad „prekių ženklas pažeidžiamas“, nepagrįstas.

195. Be to, manytina, kad prekių ženklui „Der Grüne Punkt“ netaikoma klasikinė prekių ženklų teisė.

196. Iš tikrųjų prekių ženklas padeda vartotojui priimti apgalvotą sprendimą dėl šiuo prekių ženklu pažymėtos prekės ar paslaugos. Jei, pavyzdžiui, vartotojas jau nusipirko prekę ar paslaugą ir, be kita ko, šios prekės ar paslaugos kokybę jį tenkina, minėtas prekės ženklas bus kriterijus, kuriuo jis remsis ateityje pirks tas pačias prekes ar paslaugas. Taigi prekių ženklas turi įtakos vartotojo pasirinkimui.

197. Tačiau DSD sistemoje prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ funkcija, mano manymu, nėra daryti įtaką vartotojo įsigytos prekės pasirinkimui. Kaip Pirmosios instancijos teismas paminėjo skundžiamo sprendimo 156 punkte, šis prekių ženklas padeda identi-

fikuoti pakuotes, kurios gali būti tvarkomos pagal DSD sistemą.

198. Mano manymu, pirksdamas logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtą prekę vartotojas pasirenka šią prekę, pavyzdžiui, už garantuotą kokybę, o ne todėl, kad žino, jog ji gali būti šalinama pagal DSD sistemą. Pavyzdžiui, vartotojas perka kiaušinius, pagamintus ekologinės žemdirbystės ūkiuose, nes juos gaminant nenaudojami pesticidai ir sintetinės trąšos, taip pat užtikrinama vartotojo norima kokybė, o ne todėl, kad ant pakuotės yra logotipas „Der Grüne Punkt“, informuojantis, jog pakuotė gali būti surinkta pagal DSD sistemą.

199. Manau, jog būtų kitaip, jei logotipas „Der Grüne Punkt“ informuotų, kad juo pažymėta prekė yra perdirbtas arba jau perdirbtas produktas. Iš tikrųjų galima pagrįstai daryti prielaidą, jog kai kurie aplinkos apsauga besirūpinantys vartotojai rinkdamiesi suteikia pirmenybę prekėms su perdirbtina arba jau perdirbta pakuote. Tokiu atveju logotipas, parodantis, kad nupirktos prekės pakuotė yra perdirbta, neabejotinai daro poveikį vartotojo pasirinkimui. Pavyzdžiui, taip yra popieriaus rulono, pažymėto logotipu, nurodančiu, jog šis popierius gali būti perdirbtas, atveju. Tokiu atveju vartotojas pasirenka sąmoningai.

200. Tačiau šioje byloje logotipas „Der Grüne Punkt“ nereiškia, jog pakuotė gali būti perdirbta. Šis logotipas tik parodo, kad pakuotė gali būti surinkta pasinaudojant DSD, kuri ją rūšiuos ir utilizuos, jei tokia galimybė egzistuoja, sistema¹⁶.

E — *Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su EB 82 straipsnio pažeidimu*

1. Šalių argumentai

201. Todėl manytina, kad skundžiamo sprendimo 156 ir 160 punktuose Pirmosios instancijos teismas galėjo pagrįstai nustatyti, kad, pirma, „prekių ženklas „atitinkamai tarnybai tik nurodo, kad juo pažymėtas produktas gali būti šalinamas pasinaudojant DSD sistema“, nepateikdamas informacijos apie siūlomos paslaugos kokybę“, ir, antra, „logotipo naudojimo sutartis susijusi tik su minėto logotipo naudotojais, t. y. pakuočių gamintojais ir platintojais, kurie pasirinko DSD sistemą, o ne su vartotojais“.

202. Mano manymu, Pirmosios instancijos teismas taip pat nepažeidė Bendrijos prekių ženklų teisės, skundžiamo sprendimo 161 punkte nusprendęs, kad prekių ženklas „Der Grüne Punkt“ neturi reikalaujamo išimtinumo.

203. Todėl manytina, jog ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

204. Penktuoju apeliacinio skundo pagrindu DSD teigia, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė EB 82 straipsnį.

205. Nusprendęs, jog DSD piktnaudžiavo suteikdama „Der Grüne Punkt“ logotipo naudojimo licencijas neatsižvelgiant į tai, ar naudojamosi DSD sistema, ir reikalaudama sumokėti licencijos mokestį, įskaitant tą atvejį, kai licencijos turėtojas pateikia įrodymą, jog nenaudojo minėtos sistemos, Pirmosios instancijos teismas nepakankamai motyvavo savo nagrinėjimą, taip pat iškraipė bylos medžiagą.

206. Be to, anot DSD, ginčijamas sprendimas įpareigoja suteikti prisijungusioms įmonėms licenciją dėl pakuočių, kurios nerenkamos ir neutilizuojamos pagal jos sistemą. Tačiau šiuo atveju neįvykdytos būtinos licencijos suteikimo sąlygos, nustatytos Teisingumo Teismo praktikoje. Nepaaiškinęs, kodėl atsisakymas suteikti licenciją yra piktnaudžiavimas teise, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

16 — Žr. *Eco-Emballages*, turinčios logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją Prancūzijoje, interneto svetainę (<http://www.ecoemballages.fr>).

207. Apeliantė taip pat tvirtina, kad net jeigu ji būtų suteikusi prisijungusiai įmonei licenciją tik dėl logotipo naudojimo, pagal skundžiamą sprendimą DSD sistemoje leidžiama dalyvauti labai ribotam pakuočių kiekiui, o DSD negali imti adekvataus mokesčio ir patikrinti jo teisėtumą. Konkrečiai kalbant, DSD negalėtų patikrinti, ar sąlygos, dėl kurių, atsižvelgiant į ginčijamą sprendimą, būtina žymėti prekių ženklą „Der Grüne Punkt“ ant visų pakuočių (be kita ko, turint omenyje papildomas ekonomines sąnaudas, kurias lemtų prekių ženklų žymėjimas atrankos būdu), yra įvykdytos.

208. Dėl pirmo argumento Komisija mano, kad apeliantei nepaaiškinus, kodėl Pirmosios instancijos teismo išvados yra nepakankamai motyvuotos, prieštaraujama bylos medžiagai ir iškraipoma nacionalinė teisė.

209. Dėl antro argumento Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo apeliants argumentą dėl privalomos licencijos ir nustatė, jog DSD neverčiama suteikti tokią licenciją.

210. Dėl papildomo DSD argumento Komisija tvirtina, kad nagrinėjamu atveju negalima kalbėti apie privalomą licenciją. Ji pažymi, jog ginčijamame sprendime numatyta, kaip tai patvirtino Pirmosios instancijos teismas, kad jeigu įmonė dalyvauja DSD sistemoje dėl

nedidelio pakuočių kiekio, pateisinamas tik tokį nežymų dalyvavimą atitinkantis mokeskis.

211. *Landbell* ir *BellandVision* primena, kad ginčijamas ir skundžiamas sprendimai nėra grindžiami prielaida, jog logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licencija suteikiama neatsižvelgiant į tai, ar naudojamosi DSD sistema; juose kalbama apie mokesčio už suteiktas paslaugas dydį.

212. *VfW* manymu, penktasis apeliacinio skundo pagrindas grindžiamas klaidingu bylos dalyko supratimu, kad Komisija siekia ne nustatyti DSD pareigą suteikti tokią licenciją, o sukliudyti šiai įmonei pasinaudoti dominuojančia padėtimi, pašalinant kitų sistemų sudaromą konkurenciją.

213. *Interseroh* pastebi, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime niekaip neragina DSD suteikti logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licencijos neatsižvelgiant į tai, ar naudojamosi jos sistema. Šiuo sprendimu DSD taip pat neįpareigojama suteikti licencijas. Pirmosios instancijos teismo nustatytas pažeidimas grindžiamas tuo, kad DSD suteikia šio logotipo naudojimo licencijas tik įsipareigojus pervesti mokesť už jos paslaugas, net jei prisijungusi įmonė nesinaudoja DSD sistema kai kurių minėtu logotipu pažymėtų pakuočių atžvilgiu.

2. Vertinimas

217. Pažymėtina, kad taip nėra šiuo atveju. Taigi, mano manymu, penktojo apeliacinio skundo pagrindo pirmą argumentą reikia atmesti kaip nepriimtina.

a) Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo pirmo argumento

214. Pritariu Komisijai, kad penktojo apeliacinio skundo pagrindo pirmas argumentas atmestinas.

b) Dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo antro argumento

215. Apeliantė tik nurodo, kad be pakankamų motyvų, priešingai nei rodo bylos medžiaga, taip pat iškraipydama nacionalinę teisę priėmęs sprendimą, jog ji piktnaudžiavo, Pirmosios instancijos teismas pažeidė 82 straipsnį. Apeliantė teisiškai nepagrindžia šio argumento ir tik išnašoje daro nuorodą į apeliacinio skundo 20 punktą, kuriame nurodoma, jog „(skundžiamo) sprendimo išvados yra akivaizdžiai prieštaringos. Pirmosios instancijos teismas galiausiai nepriima sprendimo dėl klausimo, ar ginčijami veiksmai yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi“.

218. Antru argumentu apeliantė teigia, kad ginčijamas ir skundžiamas sprendimai įpareigoja suteikti prisijungusioms įmonėms licenciją dėl pakuočių, kurios nerenkamos ir neutilizuojamos pagal jos sistemą. Nepaaiškinęs, kodėl atsisakymas išduoti privalomą licenciją yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

216. Tačiau pagal šios išvados 141 punkte paminėtą teismo praktiką apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, skundžiamos dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą.

219. Mano manymu, apeliantė klysta dėl piktnaudžiavimo, kuriuo ji kaltinama, kvalifikavimo. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į Pirmosios instancijos teismo analizę, manytina, kad šis, priešingai nei teigia apeliantė, nenustatė, jog piktnaudžiavimo pagrindas yra DSD atsisakymas išduoti privalomą licenciją, ir teisingai nurodė priežastis, dėl kurių DSD kaltinama piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

220. Pažymėtina, kad skundžiamo sprendimo 176–183 punktuose Pirmosios instancijos teismas atsakė į apeliančios argumentą, pateiktą nagrinėjant antrąjį pagrindą, pagal kurį ginčijamo sprendimo 3 straipsnis ir 4 straipsnio 1 dalis yra neproporcingi, nes įpareigoja DSD suteikti trečiosioms šalims prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją, net šioms nedalyvaujant DSD sistemoje.

221. Be to, Pirmosios instancijos teismas paaiškino priežastis, dėl kurių jis mano, jog ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 dalyje DSD neįpareigojama prie jos sistemos prisijungusioms įmonėms suteikti licencijas dėl pakuočių, renkamų ne pagal šią sistemą, o tik siekiama nutraukti piktnaudžiavimą nurodant neimti mokesčio už nesuteiktas paslaugas.

222. Iš tikrųjų skundžiamo sprendimo 178 punkte Pirmosios instancijos teismas priminė, kad remiantis ginčijamu sprendimu DSD inkriminuojamą piktnaudžiavimą sudaro reikalavimas mokėti mokesį už visas Vokietijoje parduodamas „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtas pakuotes. Pirmosios instancijos teismas taip pat pažymi, kad „pagal (ši) sprendimą mokesčio negalima reikalauti, jei pakuočių gamintojai ar platintojai, kurie tik dėl dalies savo Vokietijoje parduodamų pakuočių prisijungia prie DSD sistemos, įrodo, kad nutarime (dėl pakuočių) nustatytas surinkimo ir utilizavimo pareigas jie vykdo pasinaudodami konkuruojančiomis kolektyvinėmis ar individualiomis sistemomis

(pirmas ir antras atvejai). Be to, mokesčio negalima reikalauti, kai pakuočių gamintojai ir platintojai, neprisijungę Vokietijoje prie DSD sistemos, tačiau parduoda šioje šalyje standartinę pakuotę, kuria jie taip pat parduoda ir kitose valstybėse narėse ir dėl kurios prisijungia prie „Der Grüne Punkt“ logotipą naudojančios surinkimo sistemos, įrodo, kad (minėtame) nutarime nustatytas pareigas jie vykdo pasinaudodami konkuruojančiomis kolektyvinėmis ar individualiomis sistemomis (trečias atvejis)“.

223. Atsižvelgdamas į tai, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 180 punkte nurodė, kad ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 dalyje numatyti įpareigojimai ne trečiosioms šalims, o pakuočių gamintojams ar platintojams, kurie pasirašė su DSD sutartis arba kurie kitoje valstybėje narėje turi prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją šį logotipą naudojančioje surinkimo ir utilizavimo sistemoje.

224. Skundžiamo sprendimo 181 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „šiais įpareigojimais siekiama ne nurodyti DSD išduoti prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją be jokių ribojimų laiko atžvilgiu, o tik įpareigoti ją rinkti mokesį ne už visas (šiuo logotipu) pažymėtas pakuotes, kai įrodoma, kad visos ar tik dalis šių pakuočių buvo surinktos ir utilizuotos pasinaudojant kita sistema“.

225. Skundžiamo sprendimo 182 punkte Pirmosios instancijos teismas iš to padarė išvadą, kad „jei „Der Grüne Punkt“ logotipo naudotojai pateikia įrodymų, kad pakuočių kiekis, dėl kurio jie nesinaudoja DSD sistema, realiai buvo surinktas ir utilizuotas pasinaudojant kita ar kitomis kolektyvinėmis ar individualiomis sistemomis, apeliante negali tvirtinti, kad reikalavimas nerinkti mokesčio už paslaugas, kurių ji neteikia, yra neproporcingas“.

226. Mano manymu, iš šios analizės matyti, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai kvalifikavo apeliantei inkriminuojamą piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi ir paaiškino, kad ginčijamame sprendime nurodoma ne suteikti prisijungusioms įmonėms privalomą licenciją, o nutraukti piktnaudžiavimą, jei įrodoma, kad logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtos pakuotės buvo surinktos pasinaudojant kita nei DSD sistema.

227. Todėl manytina, kad penktasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas ir taip pat turi būti atmetas.

F — *Dėl šeštojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 17 3 straipsnio ir proporcingumo principo pažeidimu*

1. Šalių argumentai

228. Pagrįsdama šeštąjį apeliacinio skundo pagrindą DSD kaltina Pirmosios instancijos teismą atlikus nepakankamai motyvuotą ir prieštaraujančią bylos medžiagoje pateiktiems įrodymams analizę bei pažeidus Reglamento Nr. 17 3 straipsnį ir proporcingumo principą. DSD visų pirma teigia, kad nutarimas dėl pakuočių ir prekių ženklų teisė draudžia, kad jai būtų taikomas įpareigojimas suteikti logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją. Tačiau ginčijamo sprendimo 3 ir paskesniuose straipsniuose nustatytais priemonėmis, kuriomis neatsižvelgiama į tai, jog DSD nesuteikia licencijų atskirai logotipo naudojimui, apeliantei siekiama nustatyti būtent tokią pareigą.

229. Antra, DSD pastebi, kad minėtas nutarimas ir prekių ženklų teisė draudžia, jog būtų kliudoma reikalauti klientų žymėti pakuotes, ant kurių pažymėtas logotipas „Der Grüne Punkt“, jeigu jos nėra šalinamos pagal DSD sistemą, žymeniu, kuris leistų neutralizuoti šio logotipo skiriamąjį požymį. Skundžiamo sprendimo 200 punkte atmesdamas DSD argumentą, kad pakuotes, pažymėtas logotipu „Der Grüne Punkt“ ir šalinamas pasinaudojant DSD sistema, turi būti galima atskirti nuo tuo pačiu logotipu pažymėtų, bet pagal minėtą

sistemą nešalinamų pakuočių, Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, kad ginčijamo sprendimo 3 straipsniu pažeidžiamas Reglamento Nr. 17 3 straipsnis ir proporcingumo principas.

230. Komisija mano, kad pirmasis DSD argumentas, pagal kurį nutarimas dėl pakuočių ir prekių ženklų teisė draudžia, kad jai būtų taikomas įpareigojimas suteikti logotipo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją, grindžiamas klaidingu požiūriu, būtent, kad Pirmosios instancijos teismas rėmėsi atskiros licencijos naudoti logotipą „Der Grüne Punkt“ prielaida.

231. Dėl antrojo DSD argumento Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, jog nei pagal nutarimą dėl pakuočių, nei pagal prekių ženklų teisę nereikalaujama žymėti skirtingas pakuotes tam, kad jos būtų priskirtos DSD arba kitai sistemai.

232. *Vfw* manymu, DSD nepakankamai pagrindė savo argumentus, pateiktus nagrinėjant šį apeliacinio skundo pagrindą.

233. *Landbell* ir *BellandVision* nuomone, šis pagrindas nepriimtinas, nes apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos sprendimo

dalys arba sprendimas, kuriuos prašoma panaikinti, ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą.

2. Vertinimas

234. Dėl šeštojo apeliacinio skundo pagrindo pirmo argumento, pagal kurį ginčijamu sprendimu apelianė įpareigojama suteikti prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ naudojimo licenciją ir kuris yra panašus į argumentą, išnagrinėtą kartu su penktuoju apeliacinio skundo pagrindu, darytina nuoroda į mano vertinimą, atliktą nagrinėjant minėtą pagrindą.

235. Todėl manau, kad šeštojo apeliacinio skundo pagrindo pirmas argumentas atmes-
tinas kaip nepagrįstas.

236. Antru argumentu DSD kaltina Pirmosios instancijos teisumą atmetus jos argumentą, pagal kurį logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtas ir pasinaudojant DSD sistema šalinamas pakuotes turi būti galima atskirti nuo tuo pačiu logotipu pažymėtų, bet pagal minėtą sistemą nešalinamų pakuočių. Be to, Pirmosios instancijos teismas atliko nepakankamą ir prieštaraujančią bylos medžiagoje pateiktiems įrodymams analizę, taip pat pažeidė Reglamento Nr. 17 3 straipsnį ir proporcingumo principą.

237. Suprantama, jog, DSD nuomone, paprasčiausias reikalavimas žymėti žymeniu, leidžiančiu kompensuoti paaiškinamojo prekių ženklo „Der Grüne Punkt“ skiriamąjį požymį, pakuotes, kurios nerenkamos pasinaudojant DSD sistema, būtų tinkamesnė, proporcingesnė ir geriau Reglamento Nr. 17 3 straipsnio reikalavimus atitinkanti priemonė.

238. Mano manymu, Pirmosios instancijos teismas teisingai atmetė kaltinimą dėl ginčijamo sprendimo 3 straipsnio 1 dalies neproporcingumo dėl to, kad jis nenumato galimybės uždėti paaiškinamąjį žymą.

239. Iš tikrųjų skundžiamo sprendimo 200 punkte Pirmosios instancijos teismas paaiškino, jog „tokios paaiškinamosios žymos <...> iš esmės pagrįstos idėja, kad būtų įmanoma atskirti „Der Grüne Punkt“ logotipu pažymėtas pakuotes, kurios priklauso DSD sistemai, nuo pakuočių, taip pat pažymėtų (šiuo) logotipu, tačiau nepriklausančių DSD sistemai, ant kurių būtų ir turėtų būti žyma, informuojanti vartotoją. Tačiau, kaip jau buvo išdėstyta (žr. (skundžiamo sprendimo) 131–138 punktus), mišrių sistemų veikimo būdai yra pagrįsti ne vartotojų, kurie laisvai gali pasirinkti, kuriai sistemai perduoti pakuotę, pakuočių identifikavimu, o utilizuotinos medžiagos masės priskyrimu“.

240. Tokia Pirmosios instancijos teismo analizė, mano manymu, atitinka tai, kas pažymėta skundžiamame sprendime. Iš šios išvados 48 punkto matyti, jog negalima iš anksto nustatyti, kur ir kaip pateks pakuotė. Plastikinis butelis gali būti nupirktas Vokietijos rinkoje, o vėliau išmetamas į DSD konkurento konteinerį Prancūzijoje. Be to, kaip pažymėjo Komisija, vartotojo elgesio negalima iš anksto nuspėti. Todėl paaiškinamoji žyma ant logotipu „Der Grüne Punkt“ pažymėtų ir pasinaudojant DSD konkurentų sistema surinktų pakuočių neturės norimo poveikio, nes neįmanoma atskirti šiuo logotipu pažymėtų prekių, surinktų pasinaudojant DSD sistema, nuo prekių, kurios yra pažymėtos tuo pačiu logotipu ir surinktos pasinaudojant konkuruojančia sistema.

241. Be to, pažymėtina, kad per posėdį *Landbell* nurodė, jog iš tikrųjų surinkimas, rūšiavimas ir utilizavimas vyksta neatsižvelgiant į tai, ar pakuotė pažymėta prekių ženklu, nurodančiu jos priklausomybę konkrečiai sistemai. Tarp įvairių sistemų pasiskirsto būtent medžiagos kiekiai. DSD neginčijo tokios praktikos.

242. Todėl, mano manymu, šeštasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

G — *Dėl septintojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su procedūriniais pažeidimais*

1. Šalių argumentai

243. Septintuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė nurodo procedūrinius pažeidimus. Jos nuomone, Pirmosios instancijos teismas pakeitė Komisijos motyvus savaisiais. Apeliantė taip pat mano, kad padaręs naujas išvadas Pirmosios instancijos teismas pažeidė jos teisę būti išklaustyta.

244. Pagrįsdama pagrindą, DSD kaltina Pirmosios instancijos teismą padarius naujas išvadas, pagrįstas šalių per posėdį padarytais pareiškimais. Turimi omenyje atsakymai į detalius Pirmosios instancijos teismo klausimus, užduotus likus vos trimis savaitėms iki posėdžio arba per jį, tačiau nenurodoma, kokias iš šių atsakymų reiktų padaryti išvadas ar kaip šie klausimai buvo susiję su ginčijamajame sprendime padarytomis išvadomis. Remdamasis minėtais klausimais ir atsakymais Pirmosios instancijos teismas padarė naujas esmines išvadas apie mišrių sistemų veikimo būdus, kurių nėra ginčijamajame sprendime ir kurių neminėjo Komisija arba apeliaciniame skunde apeliantė.

245. DSD visų pirma padaro dvi išvadas, būtent, pirma, išvadą, pagal kurią DSD

patikėtos pakuotės gali būti kartu tvarkomos kolektyvinėje ir individualioje sistemose, ir, antra, išvadą, pagal kurią nutarime dėl pakuočių numatyti įvairūs koregavimo mechanizmai, leidžiantys gamintojams ir platintojams prisiimti iš nutarimo kylančius įsipareigojimus ir patikėti *a posteriori* pakuotes individualiai arba kolektyvinei sistemai.

246. Komisija, palaikoma *Vfw, Landbell* ir *BellandVision*, mano, kad šiuose kartu su pagrindu nurodytuose skundžiamo sprendimo punktuose nėra jokių naujų įrodymų, palyginti su tais, kurie jau buvo išnagrinėti vykstant administracinei procedūrai, o vėliau – per rašytinę proceso dalį Pirmosios instancijos teisme.

2. Vertinimas

247. Apeliantė Pirmosios instancijos teismą kaltina padarius naujas išvadas, kurių nėra ginčijamame sprendime, ir pakeitus Komisijos motyvus savaisiais. DSD turi omenyje išvadą, pagal kurią galima naudotis kolektyvine ir individualia sistemomis bei išvada, pagal kurią nutarime dėl pakuočių numatyti įvairūs koregavimo mechanizmai, leidžiantys gamintojams ir platintojams įvykdyti iš nutarimo kylančius įsipareigojimus, *a posteriori* patikėjus pakuotes individualiai arba kolektyvinei sistemai.

248. Mano manymu, šis pagrindas taip pat atmestinas.

249. Iš tikrųjų primintina, kad skundžiamo sprendimo 44–46 punktuose Pirmosios instancijos teismas parodė ginčijamo sprendimo turinį, susijusį su galimybe derinti kelias surinkimo ir utilizavimo sistemas.

250. Konkrečiai tariant, skundžiamo sprendimo 45 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad „ginčijamas sprendimas įvardija keletą veiksmų, įrodančių, kad egzistuoja galimybė naudoti mišrias sistemas. (Šiame) sprendime nurodoma, kad iš Vokietijos valdžios institucijų pastabų (ginčijamo sprendimo (motyvuojamosios dalies 20 punktas)) matyti, jog nutarimas (dėl pakuočių) leidžia derinti individualią ir kolektyvinę sistemas, dalyvaujant kolektyvinėje sistemoje tik dėl dalies parduotų pakuočių surinkimo. <...> Ginčijamame sprendime taip pat pabrėžiama, kad iš ankstesnių Vokietijos valdžios institucijų atsakymų matyti, jog (minėto) nutarimo 6 straipsnio 3 dalis nereiškia, kad galima naudotis tik viena sistema (ginčijamo sprendimo (motyvuojamosios dalies 23 punktas)“.

251. Skundžiamo sprendimo 46 punkte Pirmosios instancijos teismas taip pat pažymėjo, kad ieškovė šioje byloje neginčija

pakuočių gamintojo ar platintojo galimybės naudotis mišria sistema.

252. Dėl Pirmosios instancijos teismo išvadų skundžiamam sprendimo 137 ir 139 punktuose, pagal kurias nutarime dėl pakuočių leidžiama naudoti koregavimo mechanizmus, pažymėtina, kad nors Pirmosios instancijos teismas konkrečiai necitavo ginčijamo sprendimo punktų, kuriais rėmėsi, tačiau, pirma, skundžiamo sprendimo 9 punkte nurodė, jog „(minėto) nutarimo 6 straipsnio 1 dalies devintame sakinyje sakoma, kad jei platintojas neįvykdo savo surinkimo ir utilizavimo pareigų naudodamas individualią sistemą, jis turi jas įvykdyti prisijungęs prie kolektyvinės sistemos“, o antra, ši informacija sutinkama ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 21 punkte.

253. Todėl skundžiamo sprendimo 137 punkte nusprendęs, kad tuo atveju, jeigu utilizavimo apimtis pagal individualią sistemą nepasiekiamą, gamintojas ar platintojas gali nupirkti trūkstamą šiai ribai pasiekti pakuočių kiekį, Pirmosios instancijos teismas nepakeitė Komisijos motyvų savaisiais, kaip tai aiškiai matyti iš ginčijamo sprendimo.

254. Be to, apeliante Pirmosios instancijos teismą kaltina tuo, kad jis padarė naują išvadą nusprendęs, jog gamintojai ir platintojai gali įvykdyti iš nutarimo kylančius įsipareigo-

jimus, *a posteriori* patikėdami pakuotes individualiai sistemai.

255. Kaip buvo pažymėta šios išvados 160–163 punktuose, apelianė klysta dėl skundžiamo sprendimo 137 punkto reikšmės. Iš tikrųjų Pirmosios instancijos teismas analizuodamas skundžiamo sprendimo 134–137 punktuose remiasi požiūriu, jog platintojas prisijungia prie dviejų sistemų – individualios ir kolektyvinės. Taigi *a posteriori* reikia ne naudotis individualia sistema, o tik pako-reguoti įvairioms sistemoms patikėtus medžiagos kiekius, leidžiant individualią ir kolektyvinę sistemas derinančiam platintojui prašyti pastarosios grąžinti neteisėtai gautą mokesį už pagal individualią sistemą surinktas pakuotes.

256. Be to, skundžiamo sprendimo 138 punkte Pirmosios instancijos teismas patikslino, jog „šios korekcijos galimybės buvo detalizuotos susitarime dėl kompensacijų, pateiktame per teismo posėdį, kuris leidžia skirtingiems sistemų operatoriams pasidalyti surinkimo įmonių, kurių paslaugomis jos naudojasi, utilizuotos medžiagos kiekius, atsižvelgiant į tuos kiekius, dėl kurių jos yra atsakingos pagal su pakuočių gamin-tojais bei platintojas pasirašytas sutartis“.

257. Todėl atsižvelgdamas į šiuos argumentus manau, jog septintąjį apeliacinio skundo pagrindą taip pat reikia atmesti kaip nepagrįstą.

H — *Dėl aštuntojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisės į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą pažeidimu*

1. Šalių argumentai

258. Aštuntuoju apeliacinio skundo pagrindu apelianė teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė procesinį pažeidimą ir pažeidė jos interesus, nes nesilaikė pagrindinės teisės išnagrinėti bylą per protingą terminą, nustatytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje (toliau – EŽTK) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, paskelbtos 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje (OL C 364, p. 1), 47 straipsnyje.

259. Apelianės nuomone, procesas, kuris tęsėsi penkerius metus ir devynis mėnesius, iš pirmo žvilgsnio atrodo ilgas. Šiuo klausimu ji cituoja 2007 m. sausio 25 d. Sprendimą *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel prieš Komisiją*¹⁷. Apelianė mano, kad toks

17 — C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729, 118 ir 119 punktai.

terminas pateisinamas tik išimtiniais atvejais, pavyzdžiui, 1998 m. rugsėjo 17 d. Sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją*¹⁸, o taip nėra šios bylos atveju.

260. Todėl apeliantė Pirmosios instancijos teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą pagal Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmosios pastraipos antrą sakinį ir 61 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį.

261. Vertindami pamatysime, kokiais argumentais apeliantė grindžia šį apeliacinio skundo pagrindą.

262. Komisija mano, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką net pernelyg ilga bylos nagrinėjimo proceso trukmė negali būti sprendimo panaikinimo priežastis, jei ši trukmė neturi įtakos bylos baigčiai¹⁹. Jos nuomone, bylos nagrinėjimo proceso trukmė ir bylos baigtis nėra tarpusavyje susijusios, o panaikinus sprendimą procesas dar labiau užsitęstų.

263. *Vfw* pažymi, kad DSD nepatyrė jokie nepatogumo dėl bylos nagrinėjimo proceso trukmės, nes galėjo tęsti savo veiklą, o jos padėtis rinkoje nelabai susilpnėjo. Be to, net tuo atveju, jei apeliantės interesai būtų pažeisti, skundžiamo sprendimo panaikimas būtų neproporcinga priemonė.

264. *Landbell* ir *BellandVision* primena, kad protinga bylos nagrinėjimo proceso trukmė nustatoma atsižvelgiant į kiekvieno atvejo aplinkybes. Šio atveju ilgais, esmę iškreipiančiais ir net svarbiais klausimais, klaidinančiais pareiškimais apie prekių ženklų teisę DSD išgalvojo ypatingą bylos sudėtingumą.

2. Vertinimas

265. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad, kalbant apie galimus procesinius pažeidimus, pagal EB 225 straipsnį ir Teisingumo Teismo statuto 51 straipsnio pirmąją pastraipą apeliacinis skundas paduodamas tik dėl teisės klausimų. Remiantis minėta nuostata jis gali būti pagrįstas pagrindais, susijusiais su Pirmosios instancijos teismo kompetencijos nebuvimu, procesiniais pažeidimais Pirmosios instancijos teisme, kurie daro poveikį apeliantės interesams, arba šio teismo padarytu Bendrijos teisės pažeidimu²⁰.

18 — C-185/95 P, Rink. p. I-8417.

19 — Komisija cituoja minėtą sprendimą *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (49 punktas).

20 — Minėtas sprendimas *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (18 punktas).

266. Be to, Teisingumo Teismas turi kompetenciją peržiūrėti, ar apeliančios interesus pažeidžiantys procesiniai pažeidimai buvo padaryti Pirmosios instancijos teisme, ir užtikrinti, kad yra laikomasi bendrųjų Bendrijos teisės principų ir proceso taisyklių, taikomų įrodinėjimo naštos paskirstymui ir įrodymų tyrimui²¹.

267. Šiuo klausimu primintina, jog EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kai sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per kuo trumpesnę laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas²².

268. Bendrijos teisės bendras principas, pagal kurį visi asmenys turi teisę į teisingą procesą, grindžiamas šiomis pagrindinėmis teisėmis, ir ypač teisė į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą yra taikytina nagrinėjant ieškinius dėl Komisijos sprendimų, kuriais už konkurencijos teisės pažeidimą skiriama bauda²³. Todėl apeliacinio skundo stadijoje Teisingumo Teismas turi išnagrinėti tokius Pirmosios instancijos teisme nurodytus pagrindus²⁴.

21 — Ten pat, 19 punktas.

22 — Ten pat, 20 punktas.

23 — Ten pat, 21 punktas.

24 — Ten pat, 22 punktas.

269. Procesas buvo pradėtas 2001 m. liepos 5 d. pateikus Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai ieškinį dėl panaikinimo ir užbaigtas 2007 m. gegužės 24 d. paskelbus skundžiamą sprendimą. Vadinasi, procesas Pirmosios instancijos teisme truko penkerius metus ir devynis mėnesius.

270. Remdamasis Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) nurodytais kriterijais Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* nusprendė, kad bylos nagrinėjimo proceso trukmės protingumas nustatomas atsižvelgiant į kiekvieno atvejo aplinkybes ir, be kita ko, į bylos svarbą suinteresuotajai šaliai jos sudėtingumą bei apeliančios ir kompetentingų valdžios institucijų elgesį Pirmosios instancijos teisme²⁵.

271. Atsižvelgdamas į teismo praktiką minėtoje byloje *Baustahlgewebe prieš Komisiją* iš eilės išnagrinėsiu šiuos tris kriterijus.

a) Dėl bylos svarbos

272. Teisingumo Teismas nusprendė, kad nagrinėjant bylą dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo pagrindinis teisinio saugumo, kuris

25 — Ten pat, 29 punktas.

turi būti užtikrintas ūkio subjektams, reikalavimas bei tikslas užtikrinti, kad konkurencija vidaus rinkoje neiškreipta, yra labai svarbūs ne tik pačiai apeliantei ir jos konkurentams, bet ir trečiosioms šalims, atsižvelgiant į didelį suinteresuotųjų šalių skaičių ir finansinius interesus, kuriais rizikuojama²⁶.

omenyje, kad ji galėjo toliau tęsti savo ūkinę veiklą. Aš taip nemanau.

273. Didelė svarba, ir, be kita ko, atitinkamos įmonės finansinis interesas reikalauja sprendimą byloje priimti greitai. Pavyzdžiui, jei Komisijos sprendimu įmonė įpareigojama atskleisti informaciją apie vieną iš jos produktų tam, kad konkuruojančios įmonės galėtų tobulinti savo produktus, neabejotina, kad šis sprendimas ir įmonės inicijuotas procesas darys poveikį jos veiklai, nes Komisijos sprendimų apskundimas apeliacine tvarka nesustabdo jų vykdymo.

274. Tas pats yra, kai Komisija nusprendžia skirti baudą įmonei, kuri, jos nuomone, yra atsakinga už pažeidimą.

276. Kitaip nei įmonei minėtoje byloje *Baus-tahlgewebe prieš Komisiją*, Komisija neskyrė DSD jokios baudos. Šiuo klausimu Komisija atsiliepime į apeliacinį skundą nurodo, kad ji jau pateikė paaiškinimus pranešimo apie kaltinimus 148 punkte²⁷ ir kad neketina skirti periodinės baudos.

277. Be to, manytina, kad ginčijamu sprendimu nėra ginčijama apeliančios veikla. Šiuo sprendimu siekiama nutraukti piktnaudžiavimą, kurį sudaro reikalavimas mokėti mokesčių už visas prisijungusios įmonės į rinką tiekiamas pakuotes, net už tą pakuočių dalį, kuri realiai nebuvo surinkta pasinaudojant DSD sistema. Būtent dėl šios priežasties minėtas sprendimas numato, kad nereikia mokėti mokesčio už šią pakuočių dalį, jei įrodoma, kad minėtos pakuotės realiai nėra surinktos pasinaudojant šia sistema.

275. Taigi šioje byloje reikia išnagrinėti, ar DSD interesas iš tikrųjų buvo didelis, turint

278. Taigi DSD su prisijungusiomis įmonėmis pasirašytos sutartys neginčijamos

26 — Ten pat, 30 punktas. Taip pat žr. 1991 m. lapkričio 27 d. EŽTK sprendimo *Kemmache prieš Prancūziją*, serija A, Nr. 218, 60 punktą.

27 — Apeliacinio skundo R 24 priedas.

ir ji gali įprastai tęsti savo veiklą. Tiesiog DSD prašoma neimti mokesčio už paslaugas, kurių ji neteikia.

279. Taigi manytina, kad byla iš tikrųjų svarbi DSD, nes daro jai didelį poveikį, tačiau šis interesas nėra lemiamas, nes byla nedaro įtakos ūkinės veiklos tęstinumui.

280. Tačiau dėl šios aplinkybės iš apeliančios neturi būti atimta teisė į teisingą bylos išnagrinėjimą per protingą terminą, ypač, kaip vėliau paaiškės, kai dėl bylos sudėtingumo jos nereikia nagrinėti penkerius metus ir devynis mėnesius.

b) Dėl bylos sudėtingumo

281. Iš EŽTT ir Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad bylos sudėtingumas nustatomas atsižvelgiant į įvairius veiksnius.

282. EŽTT nusprendė, kad dėl ekonominio pažeidimų pobūdžio procesas savaime netampa ypač sudėtingas. Jis taip pat paste-

bėjo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo įstatymo pakeitimas palengvino ikiteisminio tyrimo teisėjo darbą. Be to, EŽTT pažymėjo, kad pagrindinė byla susijusi su keturiais asmenimis, dirbančiais to paties veiklos sektoriaus įmonėse, ir kad joje nebuvo jokių sudėtingų teisinių klausimų, kad būtų iš esmės apsunkintas tyrėjų darbas. Jis padarė išvadą, kad bylos sudėtingumas nepateisina proceso trukmės²⁸.

283. Minėtame sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* Teisingumo Teismas, nustatydamas bylos sudėtingumą, be kita ko, atsižvelgė į Komisijos sprendimu suinteresuotųjų asmenų skaičių ir aplinkybę, kad apeliančios apeliacinis skundas buvo vienas iš vienuolikos apeliacinių skundų, parengtų trimis skirtingomis proceso kalbomis, oficialiai sujungtų per žodinę proceso dalį²⁹. Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad su apeliante susijusiame procese reikėjo išsamiai išanalizuoti sąlygiškai didelės apimties dokumentus bei tam tikro sudėtingumo faktines ir teises aplinkybes³⁰.

284. 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendime *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Komisiją*³¹ Teisingumo Teismas nurodė, kad ilgą proceso Pirmosios instancijos teisme trukmę

28 — Žr. 1999 m. kovo 25 d. EŽTT sprendimo *Pélissier ir Sassi prieš Prancūziją*, *Recueil des arrêts et décisions* 1999 – II, 71 punktą.

29 — Minėto sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją* 35 punktas.

30 — Ten pat, 36 punktas.

31 — C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513.

daugiausia galima paaiškinti objektyvių aplinkybių sujungimu dėl didelio kiekio paeiliui Pirmosios instancijos teisme iškeltų bylų, taip pat jose iškeltų teisės klausimų svarbumu³².

byloje nėra tokios pat sudėtingos, kaip antai faktinės aplinkybės, su kuriomis Pirmosios instancijos teismas gali susidurti nagrinėdamas kartelių ir suderintų veiksmų bylas.

285. Pastebėtina, kad šioje byloje DSD, t. y. įmonė, kuriai skirtas ginčijamas sprendimas, yra vienintelė apeliantė. Be to, procesas vyko viena kalba, būtent vokiečių.

289. Be to, teisinis klausimas šioje byloje apsiriboja tik piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi buvimu, pats dominuojančios padėties buvimas faktas neginčijamas. Tačiau dažnai tokią dominuojančią padėtį nustatyti sunku ir sudėtinga, be kita ko, todėl, kad reikia nagrinėti sudėtingą ekonominę informaciją.

286. Tiesa, neginčijama, kad nagrinėjant teismuose iškeltas bylas susiduriama su sudėtingais faktiniais ir teisiniais klausimais.

290. Todėl manau, kad šios bylos sudėtingumas nepateisina penkerių metų ir devynių mėnesių proceso Pirmosios instancijos teisme trukmės.

287. Tačiau manytina, kad ši byla teisiškai nėra tokia sudėtinga, kad pateisintų penkerių metų ir devynių mėnesių proceso trukmę.

c) Dėl apeliantės ir kompetentingų valdžios institucijų elgesio

288. Iš tikrųjų pažymėtina, kad nors tiesa, jog nutarime dėl pakuočių numatyta sistema ir DSD sistema iš pradžių yra sunkiai suprantamos, vis dėlto faktinės aplinkybės šioje

291. Apeliantės elgesys per teismo procesą gali turėti įtakos šio proceso trukmei. Taigi nustatydamas kiekvieno dalyvio įtaką proceso trukmei Teisingumo Teismas turės išnagrinėti, koks tai buvo elgesys.

32 — 213 punktas.

292. Priimdamas sprendimą dėl apeliančios elgesio aptariamoje byloje Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* išnagrinėjo, ar *Baustahlgewebe GmbH* prašė pratęsti iš pradžių numatytą atsiliepimo į dubliką pateikimo terminą, tam, kad nustatytų, ar ši siekė prailginti proceso trukmę.

293. Šioje byloje pastebėtina, kad iš procesinių bylos dokumentų matyti, jog DSD iš tikrųjų paprašė pratęsti jai terminą pateikti atsiliepimą į dubliką ir tam buvo pritarta 2001 m. lapkričio 21 d. Sprendimu.

294. Tačiau, mano manymu, procesas Pirmosios instancijos teisme buvo prailgintas ne vien dėl šio prašymo pratęsti atsiliepimo į dubliką pateikimo terminą.

295. Iš tikrųjų, kalbant apie kompetentingos valdžios institucijos, būtent Pirmosios instancijos teismo, elgesį, pabrėžtina, kad tarp pranešimo apie proceso rašytinės dalies pabaigą – 2002 m. rugsėjo 9 d. – ir pranešimo šalims apie posėdį – 2006 m. birželio 8 d. – praėjo treji metai ir devyni mėnesiai. Mano manymu, toks terminas, turint omenyje bylos sudėtingumą ir apeliančios elgesį, nepateisinamas.

296. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* nusprendė, kad Bendrijos teismų sistemos struktūra tam tikrais atžvilgiais pateisina tai, kad Pirmosios instancijos teismas, įgaliotas nustatyti faktines aplinkybes ir išnagrinėti bylą iš esmės, turėtų sąlygiškai daugiau laiko išnagrinėti ieškinį, kai reikia išsamiai nagrinėti sudėtingas faktines aplinkybes. Tačiau Teisingumo Teismas pridūrė, kad ši užduotis neatleidžia specialiai tam įsteigto Bendrijos teismo nuo pareigos išnagrinėti jame iškeltas bylas per protingą terminą³³.

297. Teisingumo Teismas taip pat išnagrinėjo, ar per laikotarpį nuo proceso rašytinės dalies pabaigos ir sprendimo pradėti žodinę proceso dalį buvo taikomos proceso organizavimo arba tyrimo priemonės³⁴.

298. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nuo proceso rašytinės dalies pabaigos iki sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo 32 mėnesiai, o nuo žodinės proceso dalies pabaigos iki Pirmosios instancijos teismo sprendimo paskelbimo – 22 mėnesiai. Tokie terminai, anot Teisingumo Teismo, pateisinami tik esant išimtinėms aplinkybėms. Teisingumo Teismas nusprendė: kadangi procesas Pirmosios instancijos teisme nebuvo sustabdytas pagal Procedūros reglamento 77 ir 78 straipsnius, darytina išvada, kad tokių aplinkybių nebuvo³⁵.

33 — Minėto sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją* 42 punktas.

34 — Ten pat, 45 punktas.

35 — Ten pa, t 45 ir 46 punktas.

299. Pažymėtina, kad šioje byloje nuo proceso rašytinės dalies pabaigos ir sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo 45 mėnesiai, tačiau per šį laikotarpį nebuvo imtasi jokių specialių proceso organizavimo priemonių arba kitų tyrimo priemonių.

300. Todėl atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta, manytina, kad nors bylos baigtis neturi įtakos DSD ūkinės veiklos išlikimui, bylos sudėtingumas ir apeliančės elgesys nepateisina penkerių metų ir devynių mėnesių proceso Pirmosios instancijos teisme trukmės. Taigi, mano manymu, šis terminas yra neprotingas.

3. Dėl protingo bylos nagrinėjimo Pirmosios instancijos teisme termino nesilaikymo pasekmių

301. Apeliančė mano, kad dėl protingo bylos nagrinėjimo Pirmosios instancijos teisme termino nesilaikymo pažeisti jos interesai Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmosios pastraipos antro sakinio prasme. Toks pažeidimas pateisina skundžiamo sprendimo panaikinimą, neatsižvelgiant į jo galimų pasekmių įtaką bylos baigčiai, kaip numatyta Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmosios pastraipos pirmame sakinyje.

302. Mano manymu, aštuntasis apeliacinio skundo pagrindas, atmetinas kaip netinkamas.

303. Nors tiesa, kad proceso Pirmosios instancijos teisme trukmė neatitinka protingo termino apibrėžimo, manytina, jog padarius tokią išvadą negalima naikinti sprendimo.

304. Šiuo klausimu minėtame sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* buvo nuspręsta tik atlyginti žalą, padarytą dėl protingo bylos nagrinėjimo termino nesilaikymo.

305. Sprendimo panaikinimas šioje byloje leistų DSD vėl daryti pažeidimus, nors dėl motyvų, kuriuos apibrėžiau kaip pagrįstus, už tokius veiksmus ginčijamame sprendime yra numatytos sankcijos.

306. Iš tikrųjų sankcija už protingo bylos nagrinėjimo termino nesilaikymą jokia būdu neleistų įmonei tęsti arba vėl imtis veiksmų, kurie buvo pripažinti prieštaraujančiais Bendrijos normoms.

307. Todėl dėl protingo bylos nagrinėjimo termino nesilaikymo prireikus gali būti pateiktas tik ieškinyš dėl padarytos žalos atlyginimo.

308. Kalbant apie šios žalos pobūdį, situacija šioje byloje nepanaši į tą, kuriai esant įmonė dėl per ilgo proceso patiria ekonominių nuostolių. Taigi, mano manymu, ekonominės žalos nepadaryta.

309. Šiuo atveju žala apeliantei atsirado dėl jos pačios padaryto bendrojo Bendrijos teisės principo pažeidimo, būtent teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kurios viena iš sudedamųjų dalių yra protingo termino laikymasis, pažeidimo³⁶.

310. Šiuo klausimu primintina, kad ES 6 straipsnio 2 dalyje nurodoma, jog „Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina (EŽTK)“.

311. Be to, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką pagrindinės teisės yra sude-

damoji bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi jis užtikrina, dalis, todėl Teismas vadovaujasi bendromis valstybių narių konstitucinėmis tradicijomis ir tarptautiniais dokumentais žmogaus teisių apsaugos srityje, kuriuos priimant dalyvavo valstybės narės arba prie kurių jos prisijungė³⁷.

312. Šiuo požiūriu EŽTK yra ypač svarbi³⁸.

313. Ši kiekvieno asmens teisė, kad jo byla būtų išnagrinėta per protingą terminą, mano manymu, yra tokia svarbi, kad vien šios teisės atėmimo iš fizinio ar juridinio asmens faktas, jau yra atskiras pažeidimas.

314. Manau, kad EŽTT nurodytus galimus žalos atlyginimo būdus galima pritaikyti ir šioje byloje. Be to, nagrinėjamo principo pažeidimo pripažinimas savaime gali būti „tinkama satisfakcija“, pakankama tam, kad būtų atlyginta apeliančios patirta žala, jei nėra

36 — Žr. šios išvados 268 punktą.

37 — Žr., be kita ko, 2003 m. birželio 12 d. Sprendimą *Schmidberger* (C-112/00, Rink. p. I-5659, 71 punktą).

38 — Ten pat.

padaryta materialinės žalos. EŽTT iš tikrųjų pripažino, jog „išvada (kad valstybė pažeidė EŽTK 6 straipsnio 1 dalį) savaime yra <...> tinkama satisfakcija, pakankama tam tikromis bylos aplinkybėmis“³⁹.

315. Tačiau jei DSD mano, kad vien bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimo pripažinimas nėra tinkama satisfakcija, ji, mano manymu, Bendrijos teisme gali pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo remdamasi bendrosios teisės pagrindais. Iš tikrųjų pagal EB 288 straipsnio antrąją pastraipą „deliktinės atsakomybės atveju Bendrija pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią eidami savo pareigas padaro jos institucijos ar jų tarnautojai“.

316. Tačiau kuris teismas turi jurisdikciją nagrinėti tokį ieškinį?

317. Bendrijos teisės aktuose nėra specialių nuostatų dėl ieškinių, susijusių su žala, padaryta vykdant Bendrijoje teisingumą.

39 — Žr. 1984 m. gegužės 24 d. EŽTT sprendimo *Hauschildt prieš Daniją*, serija A Nr. 154, 58 punktą.

318. Minėtoje byloje *Baustahlgewebe prieš Komisiją* generalinis advokatas P. Léger nurodė, kad, jo nuomone, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją nagrinėti tokias bylas, jeigu yra susijusios su paties Pirmosios instancijos teismo priimtais teisės aktais.

319. Taigi buvo pasiūlytas toks sprendimas. Kadangi teismui negali būti pavesta priimti sprendimą dėl savo klaidingo arba neteisėto elgesio, Pirmosios instancijos teismui pagal turimą jurisdikciją nepriklauso nagrinėti ieškinių dėl žalos atlyginimo, pareikštų dėl jo paties priimtų sprendimų. Todėl, generalinio advokato P. Léger nuomone, jurisdikciją nagrinėti tokius ieškinius turi Teisingumo Teismas.

320. Priimant minėtą sprendimą *Baustahlgewebe prieš Komisiją* nebuvo jokių kliūčių tokiam pasiūlymui, nes Sutartyje nenumatyta Pirmosios instancijos teismo jurisdikcija buvo nustatyta Europos Sąjungos Tarybos sprendimu pagal patvirtintą procedūrą⁴⁰.

40 — Teisingumo Teismo prašymu, Taryba, pasikonsultavusi su Europos Palamentu ir Komisija, nustatė Pirmosios instancijos teismo jurisdikciją. Pagal 1988 m. spalio 24 d. Tarybos sprendimo 88/591/EAPB, EEB, Euratomas dėl Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo įsteigimo (OL L 319, p. 1; 2004 m. *specialusis leidimas lietuvių k.*, 1 sk., 1 t., p. 181), iš dalies pakeisto 1993 m. birželio 8 d. Tarybos sprendimu 93/350/EAPB, EEB, Euratomas (OL L 144, p. 21; 2004 m. *specialusis leidimas lietuvių k.*, 1 sk., 1 t., p. 244), 3 straipsnio 1 dalies c punkta Pirmosios instancijos teismas pirmąją instanciją turi jurisdikciją nagrinėti ieškinius dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės už žalą, kurią padarė jos institucijos.

321. Tačiau įsigaliojus Nicos sutarčiai Pirmosios instancijos teismas, remdamasis pirminės teisės aktu, turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti bylas dėl žalos, kurią eidami savo pareigas padaro institucijos ar jų tarnautojai, atlyginimo.

322. Esant dabartinei Bendrijos pirminės teisės būklei, nematau kokių teisiniu pagrindu remdamasis Teisingumo Teismas galėtų nagrinėti tokius ieškinius, nebent jis nustatytų naują teisių gynimo būdą.

323. Todėl manytina, kad Pirmosios instancijos teismas vis dar turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl žalos, padarytos dėl protingo bylos nagrinėjimo Bendrijos teisme termino nesilaikymo, atlyginimo.

324. Mano manymu, toks sprendimas taip pat atitiktų teismo nešališkumo principą. Iš tikrųjų atrodo, kad EŽTT požiūris į nešališką teismą yra suderinamas su siūlomu sprendimu.

325. Iš esmės šis teismas išskiria du nešališkumo sąvokos aspektus: subjektyvųjį ir objektyvųjį⁴¹.

326. Pagal subjektyvųjį kriterijų nustatoma, ką konkretus teisėjas galvojo šiomis aplinkybėmis ir kokį interesą turėjo konkrečioje byloje pats teisėjas. Subjektyvus nešališkumas preziumuojamas, kol neįrodyta kitaip⁴². Todėl jį sunku ginčyti.

327. Būtent todėl objektyvus teismo nešališkumas bus lemiamas. Pagal objektyvųjį kriterijų nustatoma, ar tam tikri patikrinami faktai leidžia suabejoti jo nešališkumu, neatsižvelgiant į jo elgesį⁴³. EŽTT šiuo klausimu taip pat nurodo, kad net tokia tikimybė gali būti svarbi⁴⁴.

328. Iš šio teismo praktikos matyti, kad objektyvųjį nešališkumo kriterijų jis analizuoja kiekvienu konkrečiu atveju. Be to, minėtoje byloje *Morel prieš Prancūziją* jis patikslino, jog atsakymas į klausimą, ar teismas yra nešališkas, priklauso nuo bylos aplinkybių⁴⁵.

41 — Žr. 1982 m. spalio 1 d. EŽTT sprendimo *Piersack prieš Belgiją*, serija A, Nr. 53, 30 punktą.

42 — Žr. minėto EŽTT sprendimo *Hauschildt prieš Daniją* 47 punktą.

43 — Ten pat, 48 punktas. Taip pat žr. 2000 m. spalio 18 d. EŽTT sprendimo *Morel prieš Prancūziją* 42 punktą.

44 — Ten pat.

45 — 45 punktas.

329. Tačiau visuose nagrinėjamuose atvejuose randame vieną veiksnį, t. y. lemiamas kriterijus yra tas, ar suinteresuotojo asmens elgesys gali būti objektyviai pateisinamas⁴⁶.

330. Tačiau atsižvelgdamas į šį kriterijų EŽTT kartais pripažino, jog kelių teisminių funkcijų vykdymas kartu, taip pat teisminių ir neteisminių funkcijų vykdymas kartu neprieštarauja objektyvaus nešališkumo principui, o kartais jis nubaudė už šias sutaptis.

331. Be to, pavyzdžiui, byloje *Gubler prieš Prancūziją*⁴⁷, C. Gubler užginčijo *Conseil national de l'Ordre des médecins* drausmės padalinio nešališkumą. Ši institucija apskundė jį ir pati išnagrinėjo šį skundą. C. Gubler manė, jog minėta institucija yra kartu teisėjas ir šalis.

332. EŽTT nusprendė, kad ieškovo abejonės dėl drausmės padalinio narių nepriklausomumo ir nešališkumo objektyviai nepagrįstos, nes drausmės padalinio nariai, priėmę spren-

dimą dėl prieš C. Gubler pateikto skundo, nedalyvavo priimant nacionalinės tarybos sprendimą pateikti minėtą skundą⁴⁸.

333. Byloje *Procola prieš Liuksemburgą*⁴⁹ ieškovė ginčijo Liuksemburgo *Comité du contentieux du conseil d'État* nešališkumą nagrinėjant skundą dėl Didžiosios Hercogystės nutarimo. Keturi iš penkių šio *Comité* narių atlikdami savo patariamąjį pobūdžio funkcijas buvo prieš tai pareiškę savo nuomonę dėl minėto nutarimo projekto.

334. EŽTT manė, kad keturių valstybės patarėjų atžvilgiu yra patariamųjų ir teisminių funkcijų kolizija. Jis nusprendė, kad vien aplinkybė, jog tam tikri asmenys atlieka dviejų rūšių funkcijas, pažeidžia minėtos institucijos struktūrinį nešališkumą, ir ieškovo abejonės yra pagrįstos⁵⁰.

46 — Žr. minėto EŽTT sprendimo *Hauschildt prieš Daniją* 48 punktą ir 2007 m. spalio 26 d. Sprendimo *Hirschhorn prieš Rumuniją* 73 punktą.

47 — Žr. 2006 m. liepos 27 d. EŽTT sprendimą *Gubler prieš Prancūziją*.

48 — Ten pat, 28 ir 30 punktai. Dėl EŽTT kelių teisminių funkcijų pripažinimo žr. 1993 m. rugpjūčio 24 d. EŽTT sprendimą *Nortier prieš Nyderlandus*, serija A, Nr. 267 ir 2004 m. vasario 10 d. Sprendimą *Depiets prieš Prancūziją*.

49 — Žr. 1995 rugsėjo 28 d. EŽTT sprendimą *Procola prieš Liuksemburgą*, serija A, Nr. 326.

50 — Ten pat, 45 punktas. Dėl nubaudo už kelių teisminių funkcijų vykdymą žr. 1997 m. vasario 25 d. EŽTT sprendimą *Findlay prieš Jungtinę Karalystę, Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, ir 2000 m. liepos 25 d. Sprendimą *Tierce ir kt. prieš Saint-Marin*.

335. Be to, EŽTT taip pat nurodė, kad pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį bet kuris nacionalinis teismas privalo patikrinti, ar dėl savo sudėties jis yra nešališkas⁵¹.

336. Be šios teismo praktikos, taip pat reikia atsizvelgti į kitus pagrindinius principus, būtent į teisę kreiptis į teismą ir reikalavimą užtikrinti dvipakopę teismų sistemą.

337. Kadangi yra tik du Bendrijos teismai, turintys jurisdikciją nagrinėti ieškinius dėl žalos, padarytos vykdamas Bendrijoje teisingumą, atlyginimo – vienas kaip pirmoji instancija, kitas kaip apeliacinė instancija, – atrodo tikslinga išsaugoti jų abiejų jurisdikciją su sąlyga, kad nagrinėjančio ieškinį teismo sudėtis bus kitokia nei akta, dėl kurio tariamai patirta žala, priėmusio teismo sudėtis.

338. Tiesa, EŽTT sprendimas byloje *Mihalkov prieš Bulgariją*⁵² gali sukelti abejonių dėl to, ar Pirmosios instancijos teismas turi teisę nagrinėti ieškinį dėl Bend-

rijos teismo padarytos žalos atlyginimo. Iš tikrųjų EŽTT minėtoje byloje manė, jog net jeigu nebuvo jokio pagrindo abejoti Sofijos teismo teisėjų asmeniniu nešališkumu, vien jų profesinis ryšys su viena iš bylos šalių (buvo keliamas klausimas dėl Sofijos teismo atsakomybės) galėtų sukelti ieškovui pagrįstą abejonių dėl teisėjų objektyvaus nešališkumo ir jų nepriklausomumo nuo kitos ginčo šalies⁵³. Be to, ieškovo abejones galėtų sustiprinti tas faktas, kad pagal atitinkamas biudžeto sudarymo taisykles žalos atlyginimas, priklausantis ieškovui priėmus sprendimą jo naudai, būtų mokamas iš Sofijos miesto teismo biudžeto⁵⁴.

339. Tačiau pabrėžtina, kad šis konkretus sprendimas netaikytinas nagrinėjamoje byloje. Kadangi valstybinių teismų yra daug, ieškinį galima paprasčiausia perduoti kitiems su bylą nesusijusiems teismams, dėl kurių nešališkumo nekyla abejonių. Tačiau, kaip buvo išsiaiškinta, taip negalima pasielgti Bendrijoje.

340. Remiantis EŽTT argumentais minėtoje byloje, nei Pirmosios instancijos teismas, nei netgi Teisingumo Teismas negalėtų nagrinėti ieškinio dėl Bendrijos teismo padarytos žalos

51 — Žr. 1996 m. balandžio 23 d. EŽTT sprendimo *Remli prieš Prancūziją*, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-II, 48 punktą.

52 — Žr. 2008 m. liepos 10 d. EŽTT sprendimą *Milhalkov prieš Bulgariją*.

53 — Ten pat, 47 punktas.

54 — Ten pat, 48 punktas.

atlyginimo, jei jame ginčijami pastarojo veiksmi. O tai laikytina atsisakymu vykdyti teisingumą.

342. Dėl šių priežasčių ir tik minėtomis sąlygomis gali būti taikoma vien bendrosios teisės procedūra.

341. Manytina, jog visa tai leidžia išsaugoti Pirmosios instancijos teismo jurisdikciją nagrinėti tokius ieškinius.

VII — Išvada

343. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui:

1. Atmesti visą apeliacinį skundą.
2. Priteisti iš *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH* bylinėjimosi išlaidas, remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalimi.